

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Estudiantat amb una discapacitat o condició limitant

**Condicions de vida i d'estudi de l'estudiantat
de la Universitat de Barcelona (CViE-UB)**

INFORME

Autoria: María Àngels Alegre Sánchez
Óscar Alejandro Baños Nardizzi
Diana Milly Castillo Zavaleta
Camila Francovich del Campo
Jorge Luis Méndez-Ullrich
Júlia Sadurny Pallejá
Luis Felipe Valdés Jamett

Edició Observatori de l'Estudiant
Vicerectorat d'Estudiants i Vida Universitària

Data de publicació 16 de maig de 2024

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons
Reconeixement - No comercial - Compartir igual 4.0 Internacional.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

1.

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ	2
2. RESULTATS	3
2.1. Situació actual	3
2.2. Vida universitària	4
2.2.1. Condicions de vida	4
2.2.2. Condicions d'estudi	12
2.3. Expectatives i valoració	17
2.3.1. Expectatives inicials en relació amb la universitat	17
2.3.2. Expectatives futures	18
2.3.3. Valoració de l'experiència universitària	20
2.4. Pertinença, compromís i participació	23
2.5. Salut i hàbits saludables	25
2.6. Dades sociodemogràfiques	28
3. CONCLUSIONS	35

2. 1. PRESENTACIÓ

El projecte ESTUDIANTAT AMB UNA DISCAPACITAT O CONDICIÓ LIMITANT té com a propòsit conèixer les característiques dels estudiants de la Universitat de Barcelona (UB) la situació o la naturalesa dels quals en pot afectar les activitats d'aprenentatge, la feina o la vida. La iniciativa d'aquest estudi es basa en la necessitat de comprendre millor les particularitats d'aquest estudiantat a fi de promoure més inclusió, accessibilitat i adaptabilitat en l'entorn universitari, a partir del reconeixement de la diversitat d'experiències i necessitats que tenen. Així doncs, l'objectiu principal és aportar informació sobre les singularitats de l'estudiantat amb discapacitat o condicions limitants, a fi de promoure que s'obrin nous debats al voltant de les seves necessitats, en els quals és fonamental abordar la inclusió i l'equitat com a parts essencials de la dimensió social de l'educació superior.

Per poder aconseguir-ho, s'han analitzat les dades obtingudes a partir de l'enquesta Condicions de vida i d'estudi de l'estudiantat de la UB (CViE-UB), que inclou una pregunta de resposta múltiple relativa a la variable de la discapacitat o condició limitant. En la CViE-UB van participar 3.326 estudiants: un 27,8 % va declarar que tenia almenys una discapacitat o condició limitant, i en el procés van proporcionar informació valuosa sobre com aquestes circumstàncies afecten la seva vida acadèmica i personal. Quant a la distribució per tipus de discapacitat o condició limitant, almenys un 17,3 % manifestava tenir una de tipus psicològic; almenys un 5 % patia malalties cròniques; almenys un 3,2 %, discapacitats o condicions limitants de tipus sensorial; almenys un 3,1 %, d'aprenentatge; almenys un 2,6 %, cognitives, i almenys un 1,6 %, físiques. Aquests percentatges són rellevants respecte del total de l'estudiantat que va participar en la CViE-UB, i revelen la importància d'avaluar si les condicions de vida i d'estudi d'aquests estudiants a la universitat són adequades perquè puguin avançar i desenvolupar-se en un marc d'igualtat d'oportunitats educatives en comparació amb els companys sense aquestes condicions.

La diversitat de circumstàncies limitants, així com les formes variades en què poden influir en l'experiència educativa, reflecteixen una realitat complexa. Per tant, encara que aquest projecte no pretén analitzar directament l'impacte d'aquestes condicions en les trajectòries educatives de l'estudiantat, és essencial identificar-ne el perfil a fi d'entendre millor la realitat que viuen. Només així, coneixent i donant a conèixer la realitat dels estudiants que estan afectats per una discapacitat o condició limitant, es poden dissenyar i implementar a la UB respostes institucionals que s'ajustin a la diversitat de situacions, exigències i imperatius d'aquest col·lectiu.

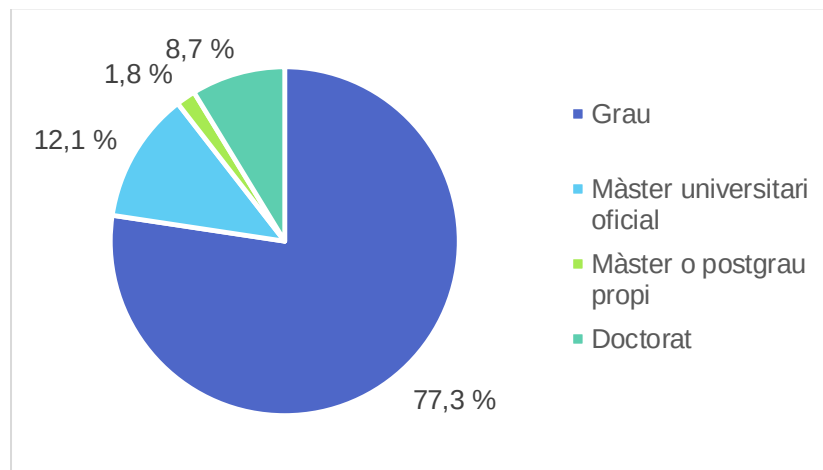
3. 2. RESULTATS

2.1. Situació actual

Nivell d'estudis

Un 77,3 % de l'estudiantat amb una discapacitat o condició limitant que va respondre al qüestionari cursa estudis de grau. A part, un 12,1 % estudia un màster universitari oficial, un 8,7 % es troba en programes de doctorat, i un 1,8 % està inscrit en estudis de màster o postgrau propis.

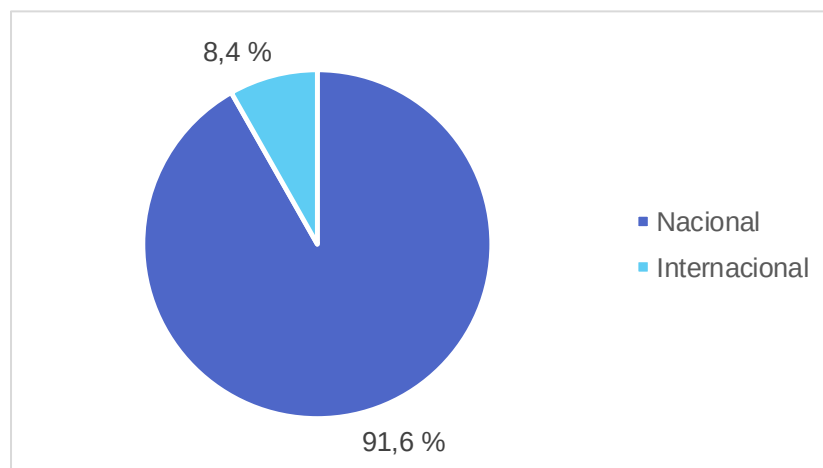
Figura 1
Nivell d'estudis

Nacionalitat

Un 91,6 % dels estudiants amb discapacitat o una condició limitant són de nacionalitat espanyola, i un 8,4 %, de procedència internacional, que ha vingut del estranger para acabar la titulació.

Figura 2
Nacionalitat

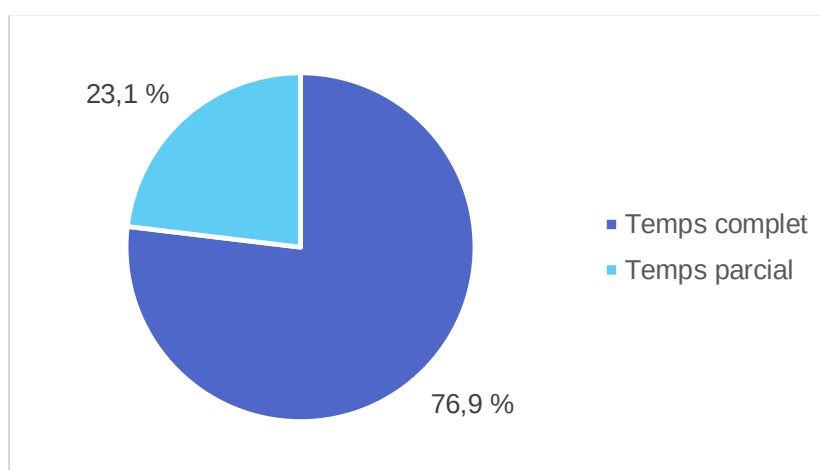

Règim de dedicació als estudis

Un 76,9 % de l'estudiantat amb alguna discapacitat o condició limitant es dedica als estudis a temps complet, mentre que un 23,1 % ho fa a temps parcial. La dedicació a l'estudi d'aquest col·lectiu és semblant a la de la població estudiantil en general (CViE-UB), en la modalitat tant a temps parcial com a temps complet. Això ens permet plantejar la hipòtesi que els estudiants amb condicions limitants s'enfronten a les demandes acadèmiques de la mateixa manera que la resta. Per tant, seria recomanable que les institucions universitàries implementessin mesures per assegurar que l'estudiantat amb discapacitat o condicions limitants pot abordar els reptes acadèmics en igualtat de condicions. Això és especialment rellevant, ja que, com s'ha dit, els percentatges de dedicació a temps complet són similars tant en la població de l'informe general de la CViE-UB com en la mostra de l'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant.

Figura 3

Dedicació als estudis

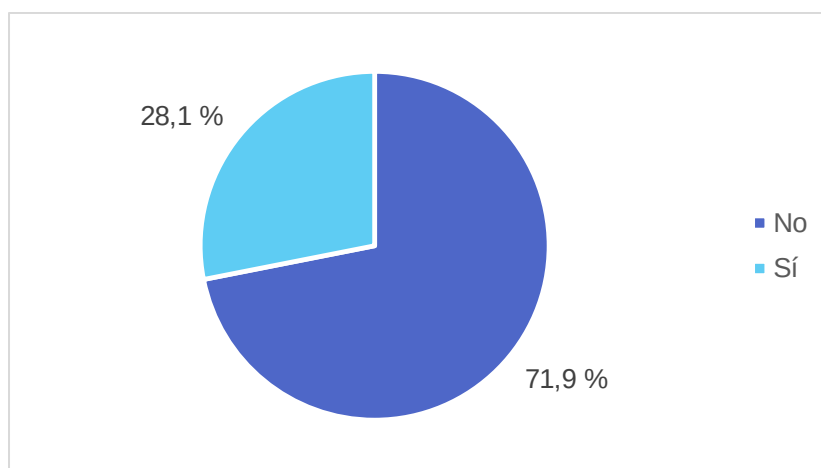
2.2. Vida universitària

2.2.1. Condicions de vida

Canvi de població o residència

Un 71,9 % dels estudiants amb discapacitat o una condició limitant no han canviat de població o residència per cursar els estudis universitaris, mentre que un 28,1 % sí que ho han fet.

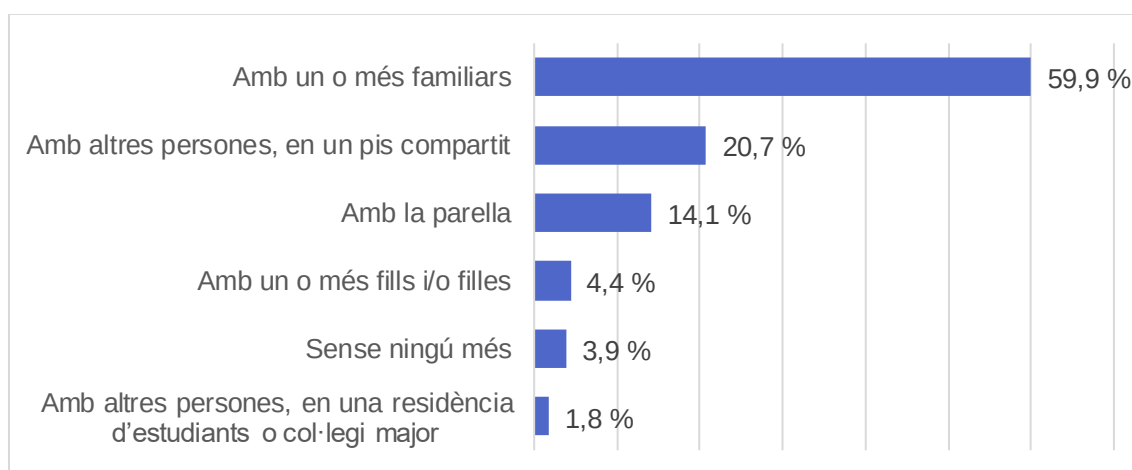
Figura 4
Canvi de població o residència

Convivència durant el curs acadèmic

La pregunta 5 de resposta múltiple sobre amb qui conviu l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant mostra els resultats següents: almenys un 59,9% de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant viu amb un o més familiars. D'altra banda, almenys un 44,9% resideix fora de la llar familiar, almenys un 20,7% conviu amb altres persones en pisos compartits, almenys un 14,1% viu amb la seva parella, almenys un 4,4% amb un o més fills, almenys un 3,9% viu sol i almenys un 1,8% s'allotja en residències universitàries o col·legis majors.

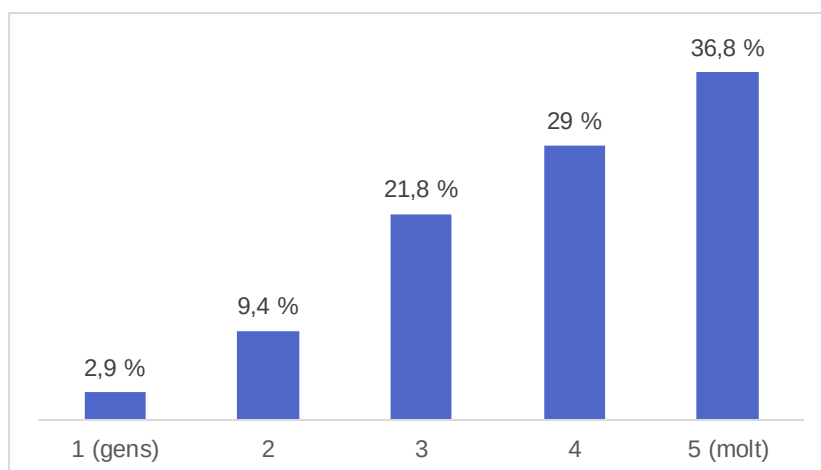
Figura 5
Convivència durant el curs acadèmic

Satisfacció amb l'allotjament

Un 65,8 % dels estudiants amb discapacitat o una condició limitant estan satisfets o molt satisfets amb l'allotjament, mentre que un 12,3 % està poc o gens satisfet.

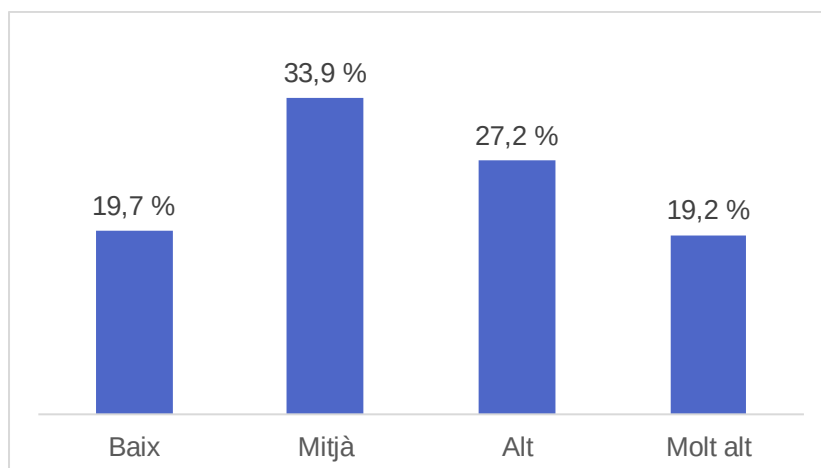
Figura 6
Satisfacció amb l'allotjament

Desplaçament cap a la universitat

L'estudiantat amb discapacitat o condició limitant presenta una moda de 30 minuts de durada del seu desplaçament des de casa fins a la universitat. També s'aprecia que un 33,9% de l'estudiantat tarda un temps mitjà (21 – 60 minuts) en desplaçar-se cap a la universitat. El temps mitjà per arribar a la universitat és de 46,56 minuts (SD = 29,109).

Figura 7
Desplaçament cap a la universitat

Nota. Per comprendre la variable desplaçament fins a la universitat es van establir els següents rangs de durada: Desplaçament de durada baixa (0 a 20 minuts), desplaçament de durada mitjana (21 a 60 minuts), desplaçament de durada alta (61 a 90 minuts) i desplaçament de durada molt alta (91 minuts o més).

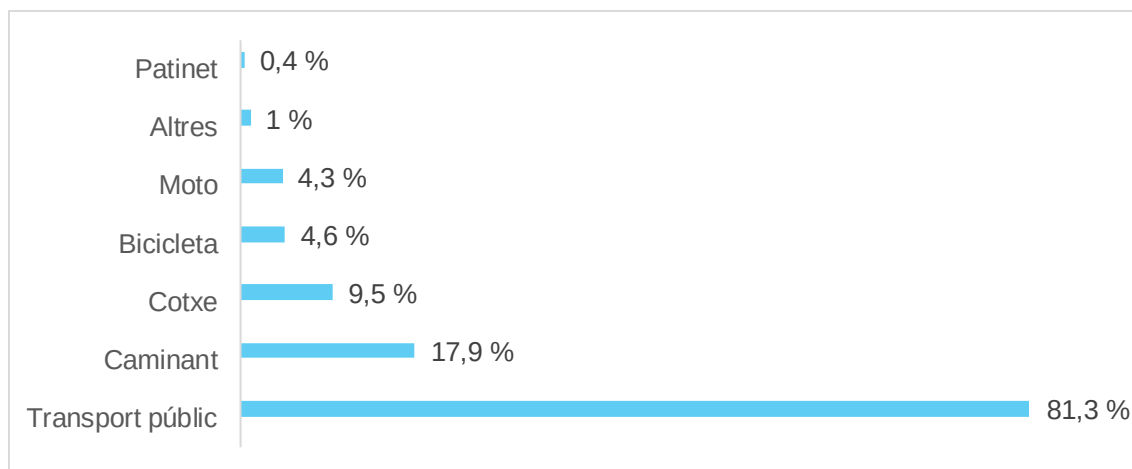
Mitjà de transport des de casa fins a la universitat

La pregunta 8 de resposta múltiple sobre com acostuma l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant a desplaçar-se fins a la universitat ofereix els resultats que es descriuen a continuació. La majoria de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant prefereix utilitzar el transport públic, almenys un 81,3% opta per aquesta alternativa. Caminar és la segona opció més popular,

escollida per almenys un 17,9% de l'estudiantat. Aquests resultats indiquen que una àmplia majoria de l'estudiantat, almenys un 99,2%, opta per mitjans de transport sostenibles. L'opció menys escollida és l'ús del patinet, amb almenys un 0,4% de preferència.

Figura 8

Mitjà de transport des de casa fins a la universitat

Font d'ingressos

La pregunta 9 de resposta múltiple sobre les fonts de finançament de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant ofereix els resultats que es descriuen a continuació. La principal font d'ingressos de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant prové de la família o la parella, la qual representa almenys un 59,1%. Altres fonts d'ingressos són la feina remunerada (43%), les beques i ajudes (34,8%) i l'ús d'estalvis personals (32,1%). D'altra banda, l'opció del préstec bancari és menys comuna, amb almenys un 1,4% que opta per aquesta alternativa.

Taula 1

Fonts d'ingressos

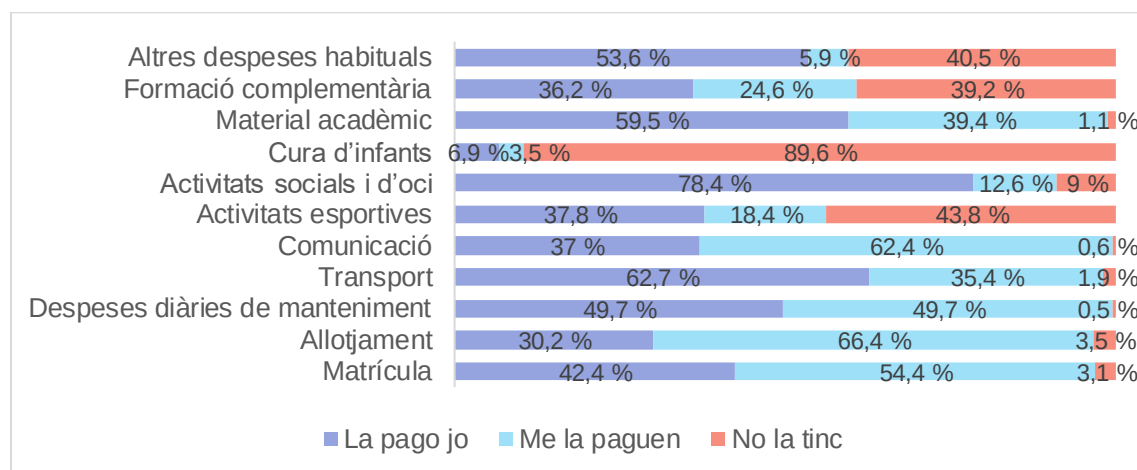
Font d'ingressos	Percentatge
Família o parella	59,1 %
Feina remunerada	43,0 %
Beques i ajuts	34,8 %
Estalvis	32,1 %
Altres	5,6 %
Préstecs	1,4 %

Despeses i necessitats

El qüestionari aborda les despeses que assumeix l'estudiantat i les que són cobertes per terceres persones. En el cas dels estudiants amb discapacitat o una condició limitant, les despeses que generalment assumeixen altres persones inclouen l'allotjament (66,4 %), els serveis de telèfon i d'Internet (62,4 %), la matrícula universitària (54,5 %) i les despeses diàries de manutenció (49,7 %). En canvi, els estudiants solen cobrir personalment els costos d'activitats socials i d'oci (78,4 %), el transport (62,7 %), el material acadèmic (59,5 %), altres despeses habituals (53,6 %), les activitats esportives (37,8 %) i la formació complementària (36,2 %). És notable que

el percentatge d'estudiants que no tenen despeses d'activitats esportives és més alt (43,8 %) si es compara amb la població de l'informe general (CViE-UB) i amb els casos que assumeixen aquestes despeses per si mateixos. A més, és important esmentar que un 89,6 % de l'estudiantat no té la necessitat d'invertir en despeses per a la cura infantil i, en els casos en què és necessari, tendeix a ser el mateix estudiantat que se'n fa càrrec.

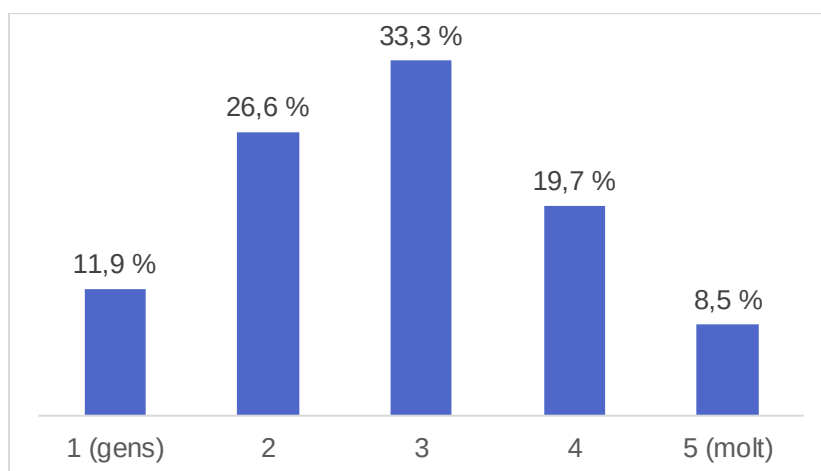
Figura 9
Despeses i necessitats

Valoració del finançament mensual

Entre els estudiants amb discapacitat o una condició limitant, un 33,3 % considera que el finançament que rep és moderat. D'altra banda, un 28,2 % percep que rep força o molt finançament, mentre que un 38,5 % estima que obté poc o gens suport financer.

Figura 10
Valoració del finançament mensual

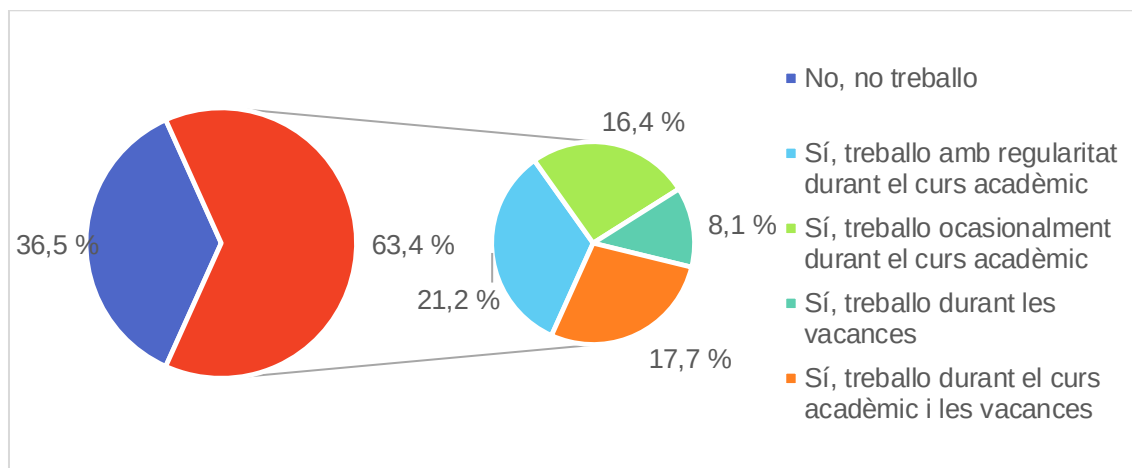

Feina remunerada

Un 63,4 % dels estudiants amb discapacitat o una condició limitant compagina els estudis i la feina. Un 21,2 % d'aquestes persones treballen de manera regular durant el curs acadèmic, un

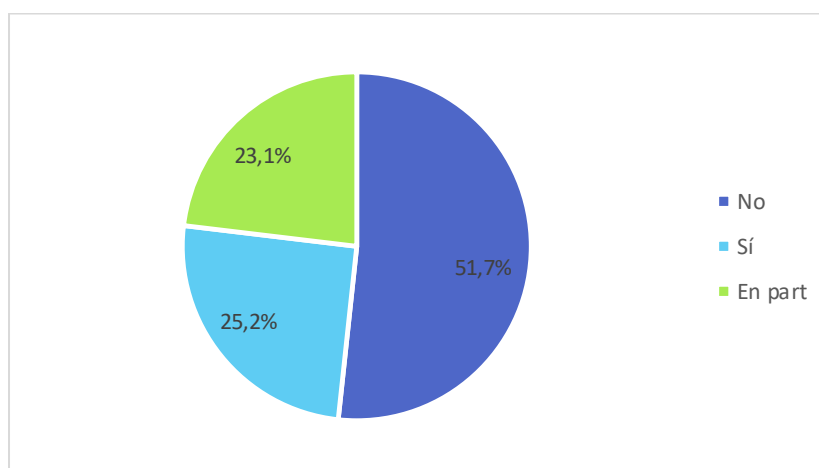
17,7 % ho fan tant durant el curs com en les vacances, un 16,4 % treballen de manera ocasional durant el curs, i un 8,1 % estan ocupades laboralment únicament en el període de vacances.

Figura 11
Feina remunerada

En l'estudiantat amb una discapacitat o condició limitant que en el moment de l'enquesta estava ocupat, la majoria valora que no hi ha relació entre el camp de la seva feina i els estudis que segueix actualment (51,7 %). Tot i això, hi ha una porció que sí que detecta certa relació, completa o parcial (48,3 %), entre l'àrea dels estudis que fa i l'ocupació laboral que té.

Figura 12
Relació de la feina amb els estudis

Dedicació setmanal a la feina

La mitjana d'hores per setmana, incloent-hi els dies festius, que treballa l'estudiantat amb una discapacitat o condició limitant és de 22,12 hores, una xifra molt propera a la de l'informe general. La desviació estàndard de 13,99 indica una alta variabilitat en el nombre d'hores que treballa cada persona, fet que reflecteix que n'hi ha que treballen considerablement més o considerablement menys que la mitjana de 22,12 hores. Alhora, també és remarcable que un 19,3 % dels participants informa que treballa més de 40 hores a la setmana.

Taula 2

Quantes hores a la setmana (incloent-hi dies laborables i caps de setmana) dediques a la feina remunerada?

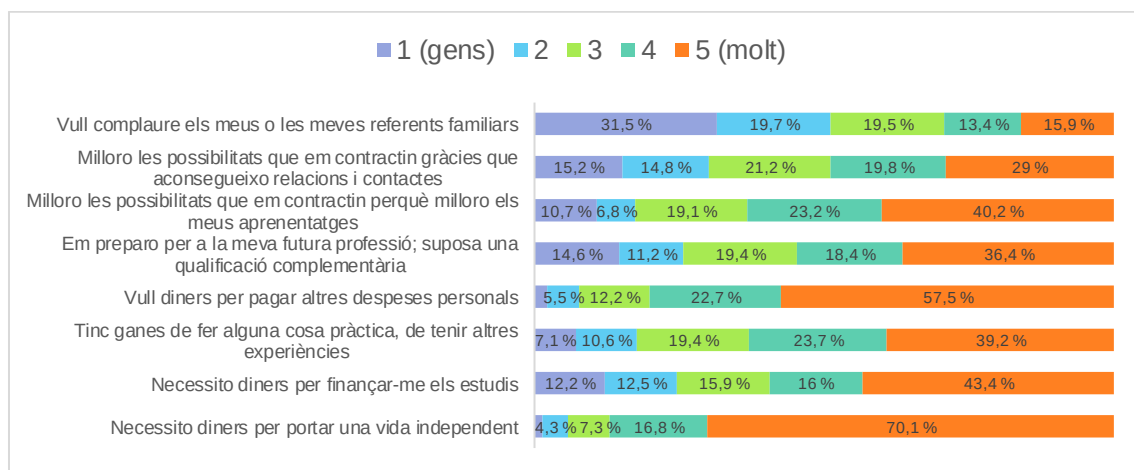
Hores de feina setmanal	Percentatge
Fins a 15 hores	36,2 %
De 16 a 30 hores	36,0 %
De 31 a 40 hores	8,5 %
Més de 40 hores	19,3 %

Motius per treballar

Els motius principals per treballar declarats per l'estudiantat amb alguna discapacitat o condició limitant són la necessitat de tenir ingressos per a una vida independent (86,9 %) i cobrir altres despeses personals (80,2 %). D'altra banda, complaure els referents familiars és considerat el factor menys rellevant (29,3 %).

Figura 13

Motius per treballar

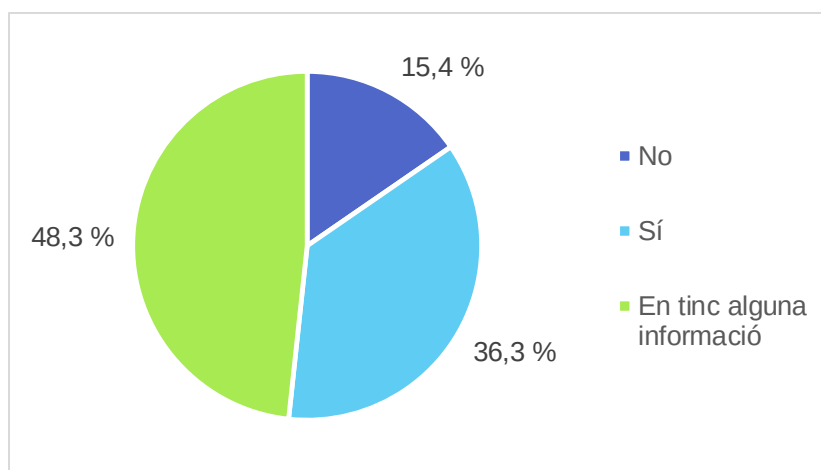

Beques i ajuts

Pel que fa al coneixement sobre beques i ajuts entre els estudiants amb discapacitat o alguna condició limitant, es pot observar que més d'un terç d'aquest grup es considera informat sobre aquestes oportunitats de finançament (36,3 %). No obstant això, gairebé la meitat dels enquestats reconeix que té una informació bàsica sobre les opcions disponibles, mentre que un percentatge més baix, si bé gens menyspreable, declara un desconeixement absolut en aquest àmbit.

Figura 14

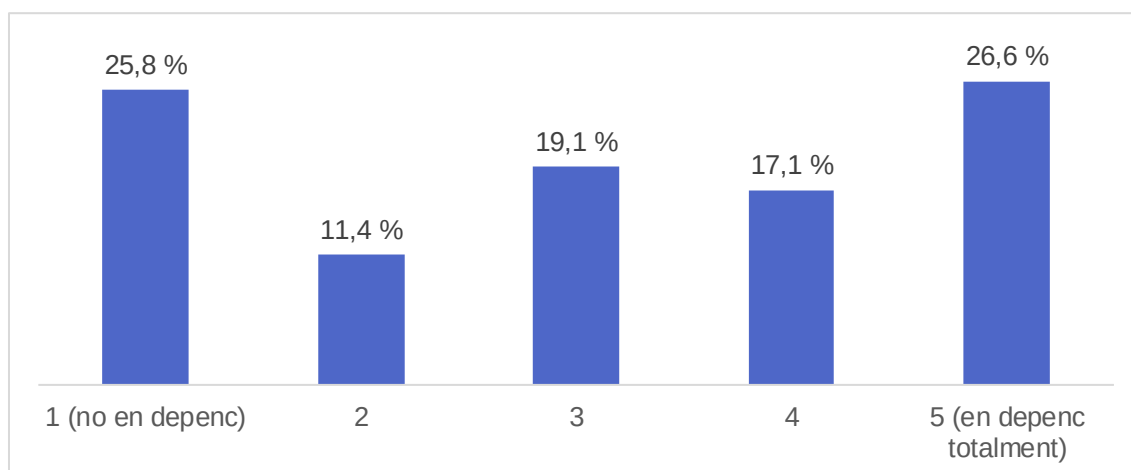
Coneixement sobre beques i ajuts

Un 43,7 % de l'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant que rep alguna beca o ajut en depèn força o totalment per fer front a les despeses, mentre que un 37,2 % no en depèn per estudiar o en depèn poc.

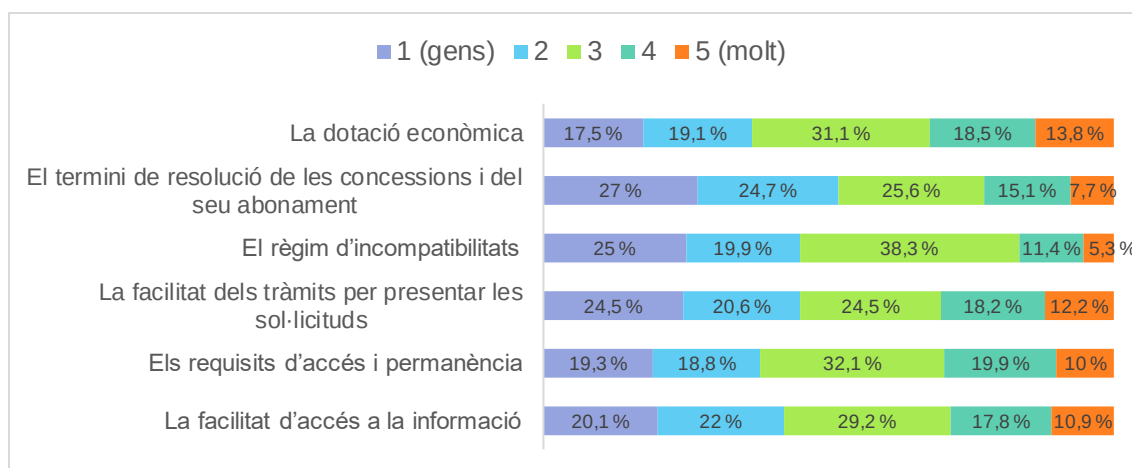
Figura 15

Dependència de les beques i els ajuts per estudiar

D'altra banda, respecte del nivell de satisfacció d'aquest estudiantat amb diversos aspectes de les beques i els ajuts, es destaca una tendència general cap a la insatisfacció en els ítems avaluats. El termini per resoldre les concessions i abonar la beca o l'ajut (51,7 %), el règim d'incompatibilitats (44,9 %), la facilitat per accedir a la informació (42,1 %) i els requisits d'accés i permanència (38,1 %) són els ítems que concentren un grau inferior de satisfacció. Tot i això, val la pena esmentar que la satisfacció és més alta tocant a la dotació econòmica (32,3 %) i la facilitat del procés per presentar sol·licituds (30,4 %).

Figura 16
Satisfacció amb aspectes relatius a les beques i els ajuts

2.2.2. Condicions d'estudi

Dedicació als estudis

L'estudiantat amb discapacitat o condicions limitants declara que, de mitjana, dedica més hores setmanals a assistir a classes presencials, amb un total de 16,13 hores. La segona activitat que requereix més temps és l'estudi autònom i el treball dirigit, amb una mitjana de 15,45 hores a la setmana. Per contra, l'activitat a què destinen menys temps és l'assistència a tutories, amb una mitjana de 0,60 hores setmanals.

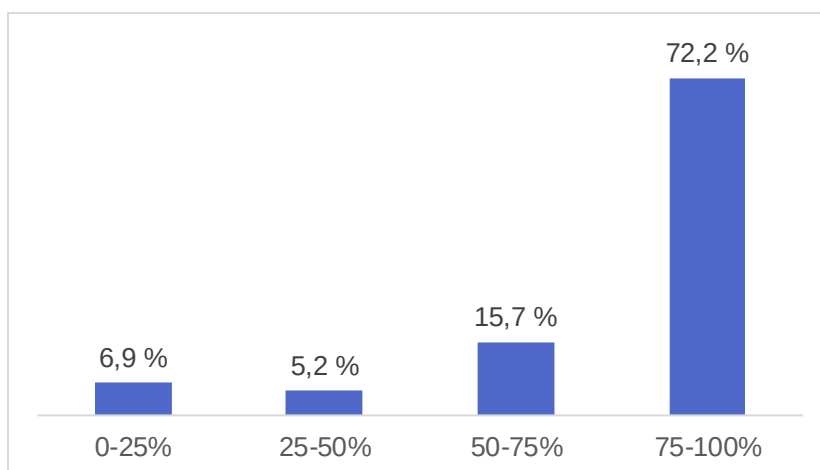
Taula 3
Dedicació als estudis

Assistència	M	SD
Classes presencials	16,13	8,815
Classes virtuals sincròniques	1,19	3,948
Classes virtuals asincròniques	1,20	3,687
Tutories	0,60	1,292
Estudi autònom i treball dirigit	15,45	11,786

Durant el període acadèmic 2021-2022, un 72,2 % de l'estudiantat amb una discapacitat o condició limitant va assistir a la totalitat de les classes o gairebé a totes. En contrast, un 6,9 % no va participar en cap classe presencial o gairebé en cap.

Figura 17

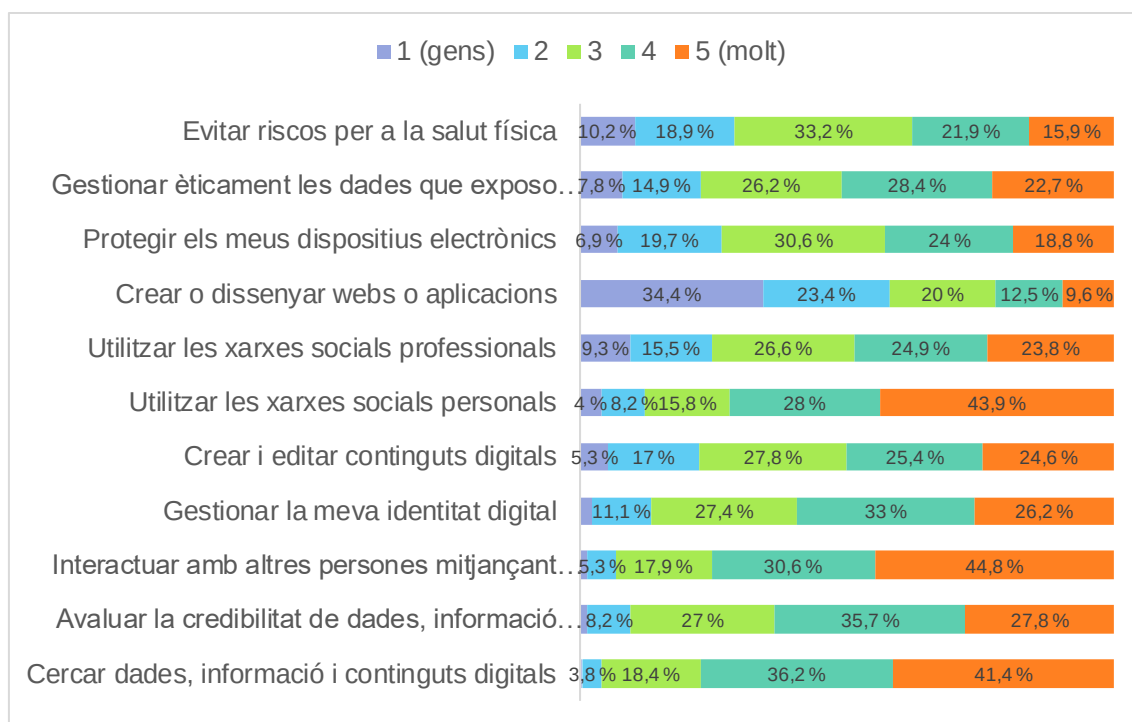
Assistència a classes presencials durant el curs acadèmic

Competències digitals

Els resultats obtinguts revelen diferents nivells de competència digital entre l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant. La majoria afirma tenir moltes o bastantes competències digitals, destacant especialment en la cerca de dades, informació i continguts digitals (77,6%), la interacció amb altres persones a través de tecnologies digitals (75,4%), i l'ús de xarxes socials personals (71,9%). Addicionalment, es destaca la capacitat per avaluar la credibilitat de dades, informació i continguts digitals (63,5%), gestionar la identitat digital (59,2%), i manejar èticament les dades exposades a internet (51,5%). No obstant això, habilitats com la creació i edició de continguts digitals (50%) i l'ús de xarxes socials professionals (48,7%) són indicades amb menor freqüència. D'altra banda, s'identifiquen àrees en les quals l'estudiantat reconeix tenir competències digitals limitades o nul·les. Aquestes inclouen la creació i disseny de pàgines web o aplicacions (57,8%), la gestió de riscos per a la salut física i mental (29,1%), i la protecció de dispositius electrònics (26,6%).

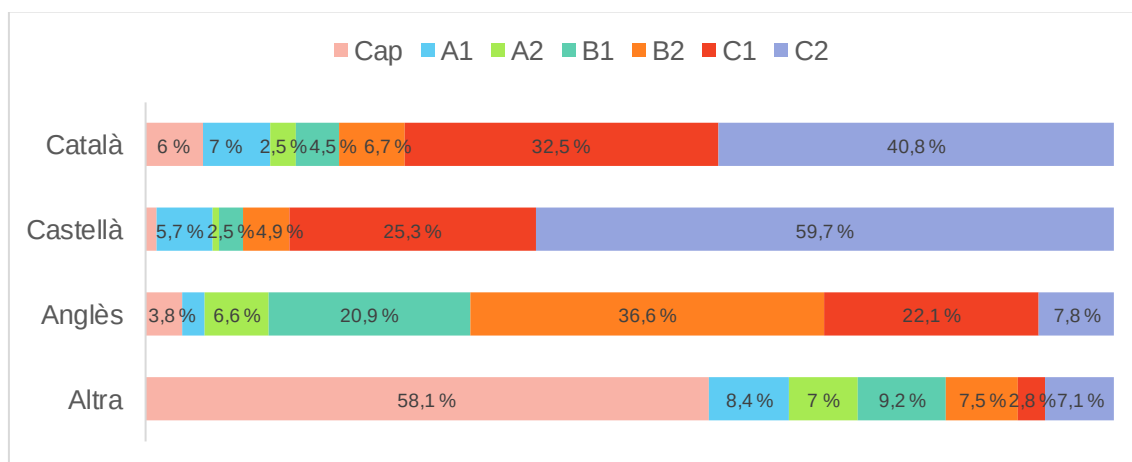
Figura 18
Grau de competència en habilitats digitals

Competències lingüístiques

La llengua que dominen millor els estudiants amb alguna discapacitat o condició limitant és el castellà, amb un 85 % que ha assolit un nivell de competència C1 o C2 d'aquest idioma. El segueix el català, amb un 73,3 % de l'estudiantat amb el mateix nivell de competència. Finalment, l'anglès el dominen, amb un nivell C1 o C2, un 29,8 % d'aquests estudiants.

Figura 19
Competència lingüística

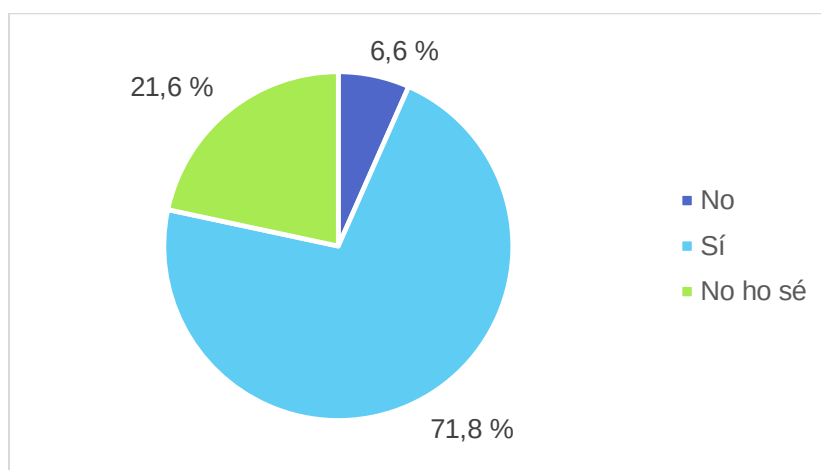
Competències en sostenibilitat

La perspectiva de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant sobre la inclusió de la sostenibilitat en els plans d'estudi mostra una clara inclinació cap a la integració de competències

en sostenibilitat; la majoria de l'estudiantat considera que aquest és un aspecte fonamental de la seva formació acadèmica (71,8%). En contrast, un percentatge reduït opina que no és necessari (6,6%).

Figura 20

Necessitat de treballar la competència en sostenibilitat en el pla d'estudis

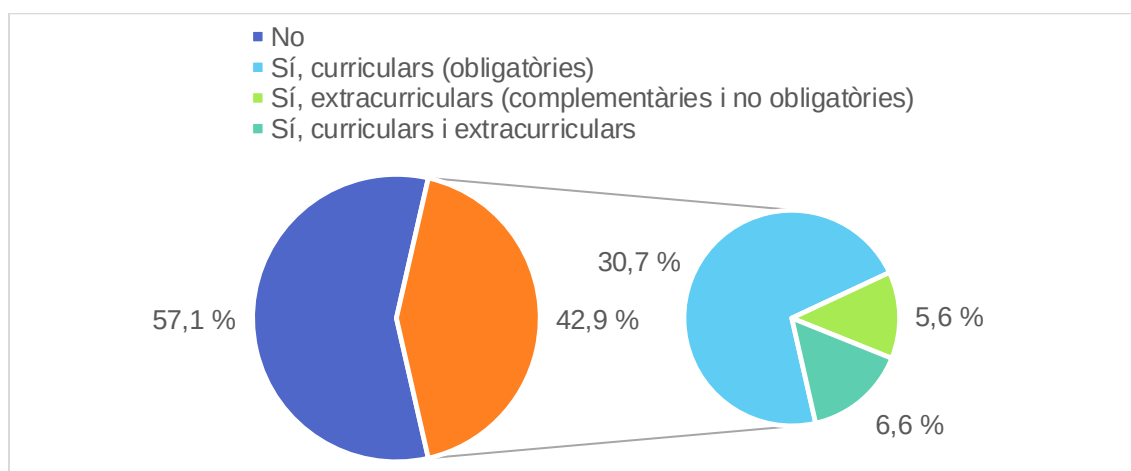

Pràctiques acadèmiques i altres activitats formatives

Un 57,1 % dels estudiants amb discapacitat o una condició limitant no han fet pràctiques acadèmiques curriculars o extracurriculars, i cal considerar que algunes pràctiques de grau no es fan durant els primers cursos d'algunes titulacions.

Figura 21

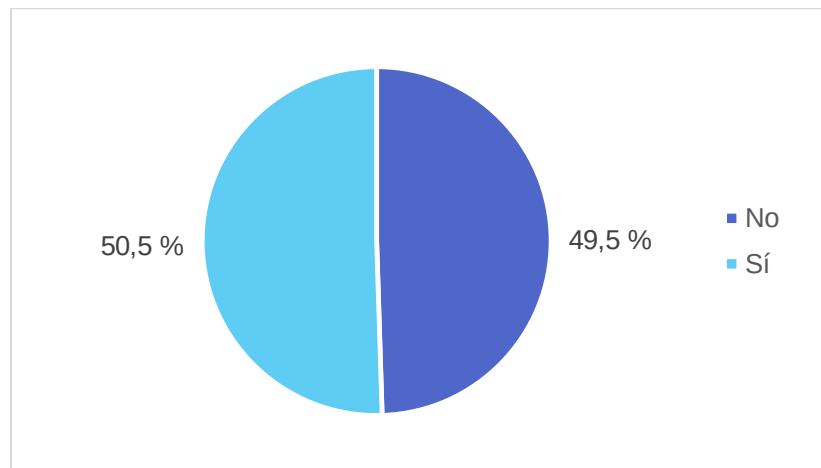
Participació en pràctiques acadèmiques

D'altra banda, un 50,5 % de l'estudiantat amb una discapacitat o condició limitant ha participat en alguna activitat formativa que no forma part del pla d'estudis, com ara espais no formals d'aprenentatge, activitats del Servei d'Atenció a l'Estudiant, congressos, simposis, debats o fòrums, entre d'altres. Per contra, un 49,5 % afirma que no ha participat en cap d'aquestes activitats.

Figura 22

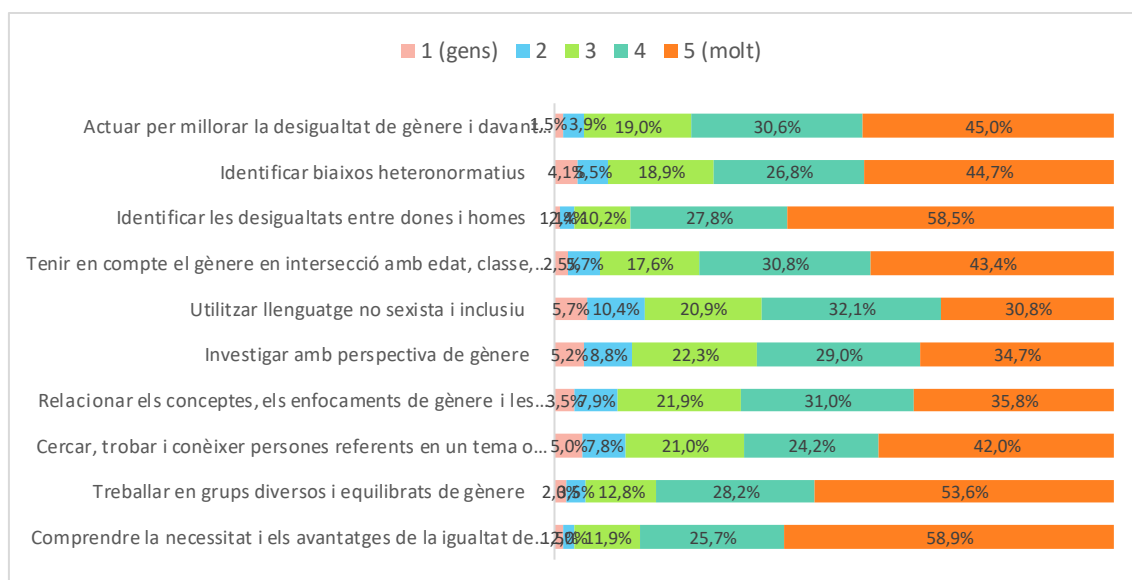
Participació en altres activitats formatives

Competències en perspectiva de gènere

Els resultats mostren nivells de consecució variats en la competència de perspectiva de gènere entre l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant, destacant una autopercepció generalment positiva. Es declaren especialment competents en aspectes com identificar desigualtats entre homes i dones (86,3%), comprendre la necessitat i els avantatges de la igualtat de gènere (84,6%), treballar en grups diversos i equilibrats de gènere (81,8%), actuar per millorar la desigualtat de gènere i davant discriminacions i violències de gènere (75,6%), i tenir en compte el gènere en intersecció amb edat, classe, origen, diversitat funcional (74,2%). No obstant això, els aspectes amb menor percepció de domini són la recerca amb perspectiva de gènere (63,7%) i l'ús d'un llenguatge no sexista i inclusiu (62,9%).

Figura 23
Competència en perspectiva de gènere

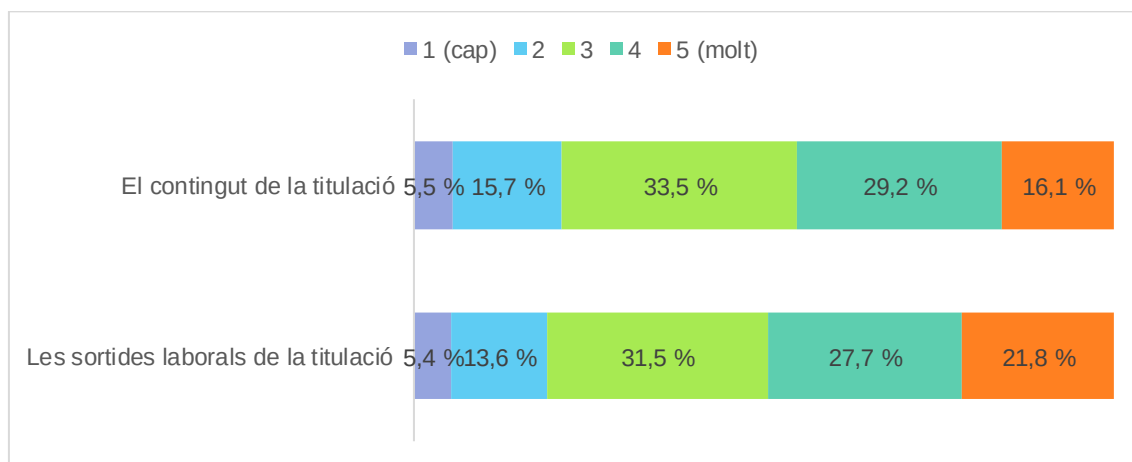
2.3. Expectatives i valoració

2.3.1. Expectatives inicials en relació amb la universitat

Coneixement sobre la titulació

L'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant afirma que té un coneixement força elevat o molt elevat sobre la titulació que cursa, i un 49,5 % opina que està ben informat sobre les oportunitats laborals i les possibilitats d'ocupació que ofereix. En comparació, un 45,3 % indica que té un nivell força o molt alt de coneixement en relació amb el contingut de la titulació.

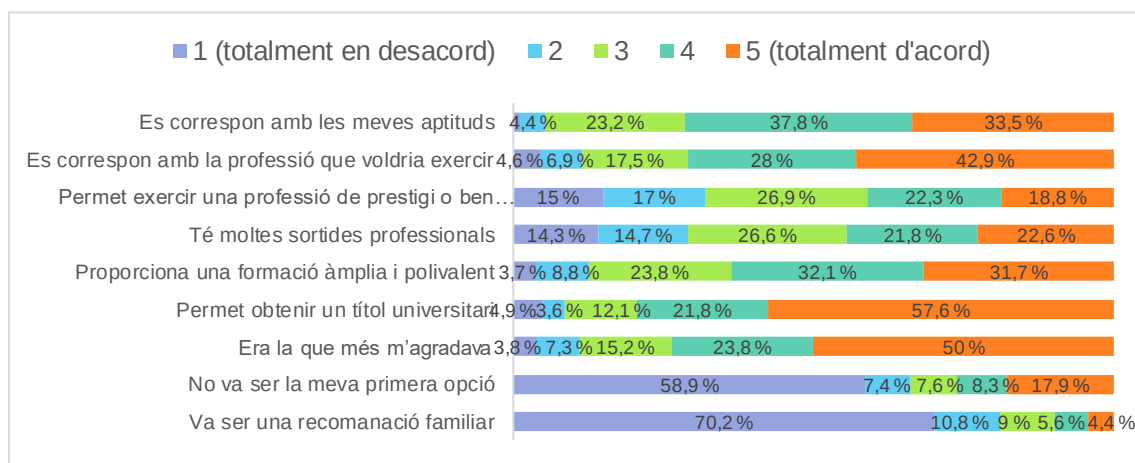
Figura 24
Grau de coneixement sobre la titulació

Motius d'elecció dels estudis

Entre els estudiants amb discapacitat o alguna condició limitant, els motius per escollir els estudis que són considerats rellevants o molt rellevants són la possibilitat d'obtenir un títol universitari (79,4 %), la preferència personal (73,7 %), l'alineació amb les aptituds personals (71,4 %), la correspondència amb la professió desitjada (71 %), i l'oportunitat de rebre una formació àmplia i polivalent (63,7 %). D'altra banda, els motius considerats menys importants inclouen les perspectives d'ocupació (44,4 %), la possibilitat d'exercir una professió prestigiosa o remunerada (41,1 %), el fet de no ser la seva primera opció (26,2 %), i les recomanacions familiars (10 %).

Figura 25
Motius d'elecció d'estudis

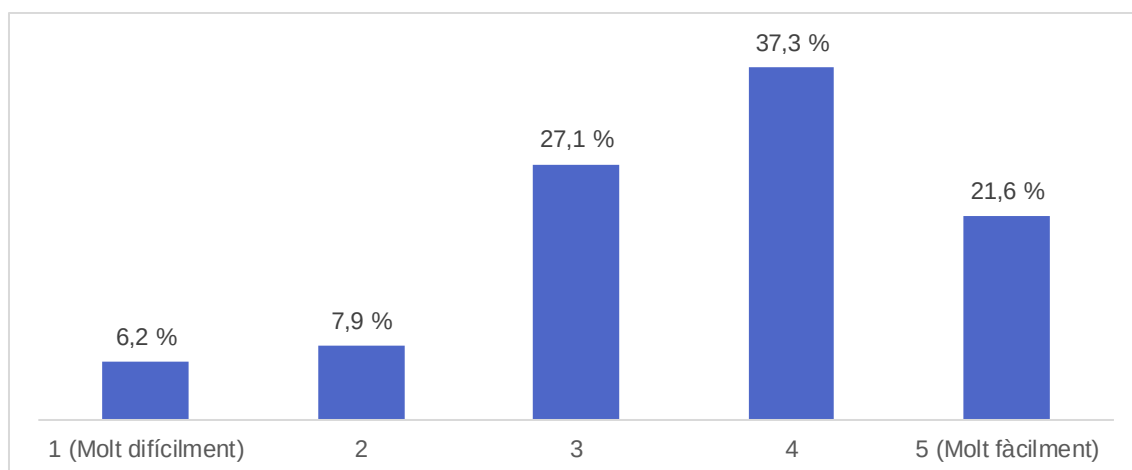

2.3.2. Expectatives futures

Utilitat de la formació universitària

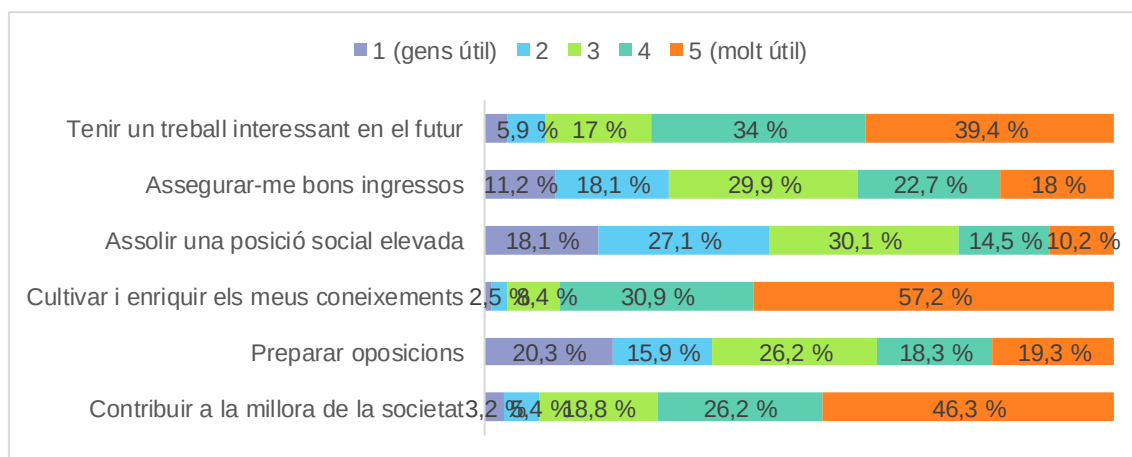
La majoria de l'estudiantat amb discapacitat o alguna condició limitant percep que serà força fàcil o molt fàcil trobar una ocupació relacionada amb els seus estudis o bé una de millor que l'actual, gràcies a la formació rebuda durant l'educació universitària: representen un 58,9 % del total. En canvi, un 14,1 % creu que serà difícil o molt difícil.

Figura 26
Grau d'utilitat de la formació adquirida per trobar feina

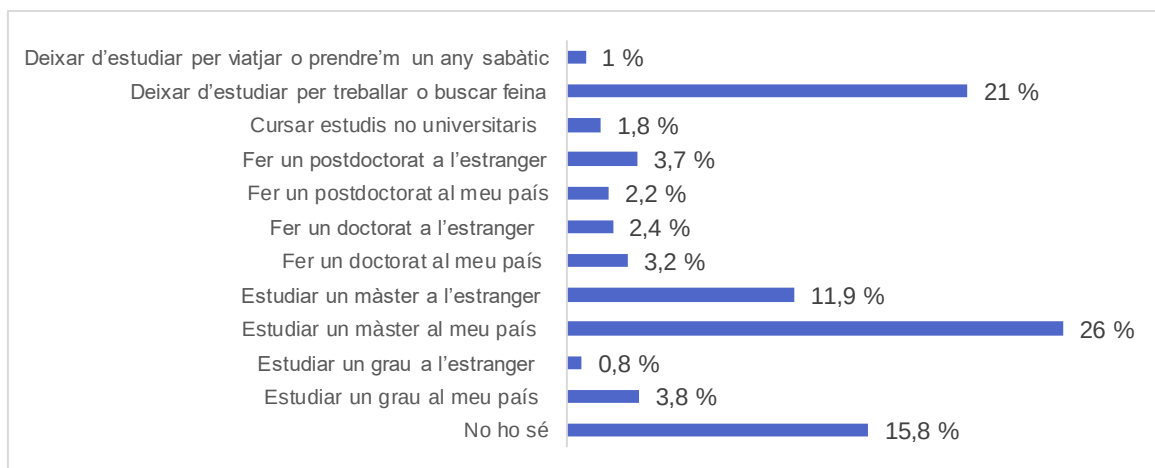
Sobre la utilitat dels estudis, l'estudiantat amb una discapacitat o condició limitant ha valorat de manera força positiva o molt positiva els aspectes següents: l'enriquiment i el cultiu dels seus coneixements (88,1 %), la perspectiva de tenir una feina interessant en el futur (73,4 %) i la contribució a la millora de la societat (72,6 %). D'altra banda, han valorat menys aspectes com assegurar-se uns bons ingressos (40,7 %), preparar-se per a oposicions (37,6 %) i assolir una posició social elevada (24,7 %).

Figura 27
Utilitat dels estudis en curs

Previsió de l'activitat professional en acabar la titulació

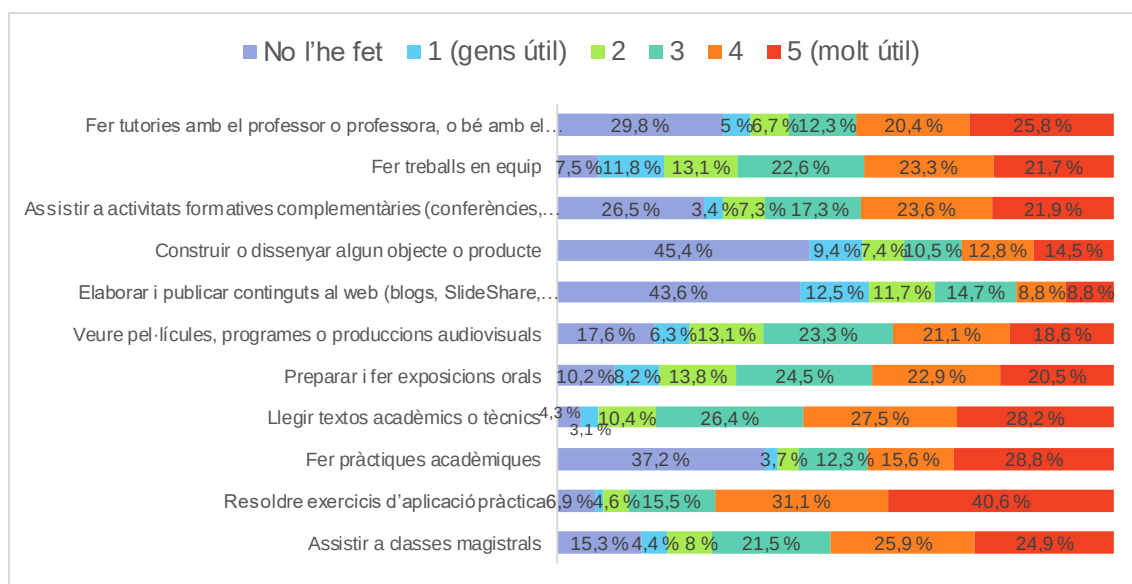
Després de finalitzar la titulació, un 55,8 % de l'estudiantat amb discapacitat o alguna condició limitant mostra interès a continuar la formació acadèmica, de manera que s'evidencia una tendència majoritària cap a la continuïtat en els estudis. En contrast, un 22 % opta per no continuar estudiant i prefereix dedicar-se a treballar, buscar feina o viatjar. D'altra banda, un 15,8 % es mostra indecís en la previsió sobre el que farà en acabar la titulació.

Figura 28*Activitat professional en acabar la titulació*

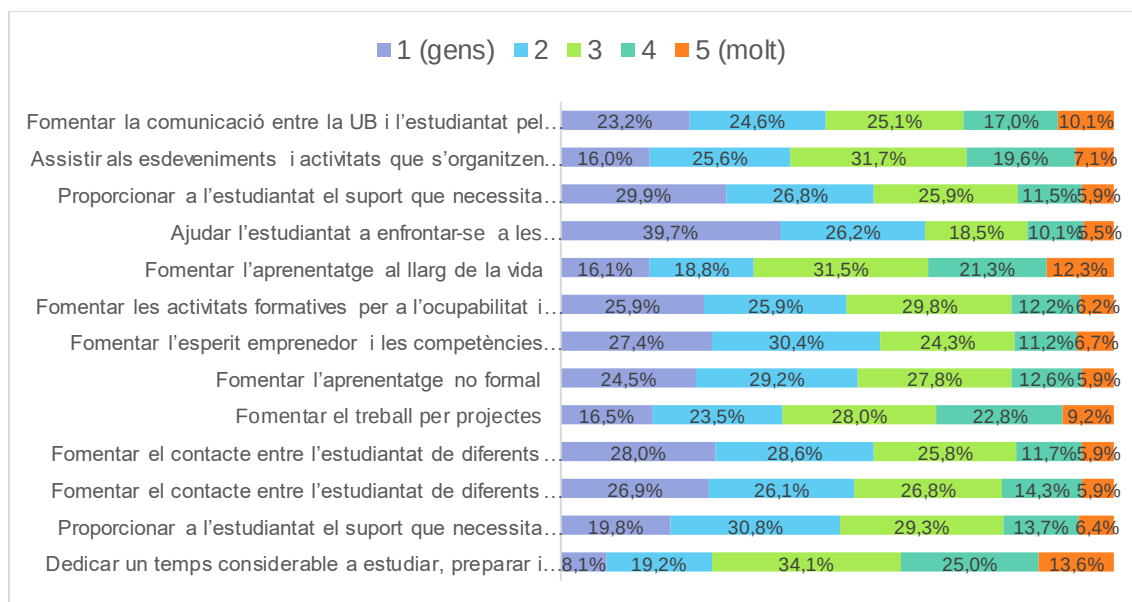
2.3.3. Valoració de l'experiència universitària

Valoració de les activitats per al desenvolupament de competències útils per a l'aprenentatge o exercici professional

L'estudiantat amb discapacitat o condició limitant ha avaluat diverses activitats que l'han ajudat a desenvolupar competències útils per al seu aprenentatge o pràctica professional. Entre aquestes, destaquen: la resolució d'exercicis d'aplicació pràctica (71,7%, no aplicable a doctorat), la lectura de textos acadèmics o tècnics (55,8%), l'assistència a classes magistrals (50,8%, no aplicable a doctorat), fer tutories amb professors/as o directors/as de tesi (46,2%), l'assistència a activitats formatives complementàries (45,5%) i la realització de treballs en equip (45%). D'altra banda, s'assenyala que un percentatge de l'estudiantat ha indicat no haver tingut l'oportunitat de construir o dissenyar objectes o productes (45,4%), d'elaborar i publicar continguts a la web (43,6%) ni de realitzar pràctiques acadèmiques (37,2%).

Figura 29*Desenvolupament de competències per a l'aprenentatge o l'exercici professional***Valoració de l'èmfasi de la UB sobre diferents activitats**

L'estudiantat amb discapacitat o condició limitant ha identificat àrees susceptibles de millora a la institució. En aquest sentit, la universitat posa bastant o molt d'èmfasi en aspectes com dedicar temps considerable a l'estudi i elaboració de treballs acadèmics (38,6%), fomentar l'aprenentatge al llarg de la vida (33,6%), fomentar el treball per projectes (32%) i assistir a esdeveniments i activitats (26,7%). No obstant això, assenyalen una mancança en el suport proporcionat per la universitat per al desenvolupament personal, professional i social de l'estudiantat, amb només un 17,4% indicant que això s'emfatitza.

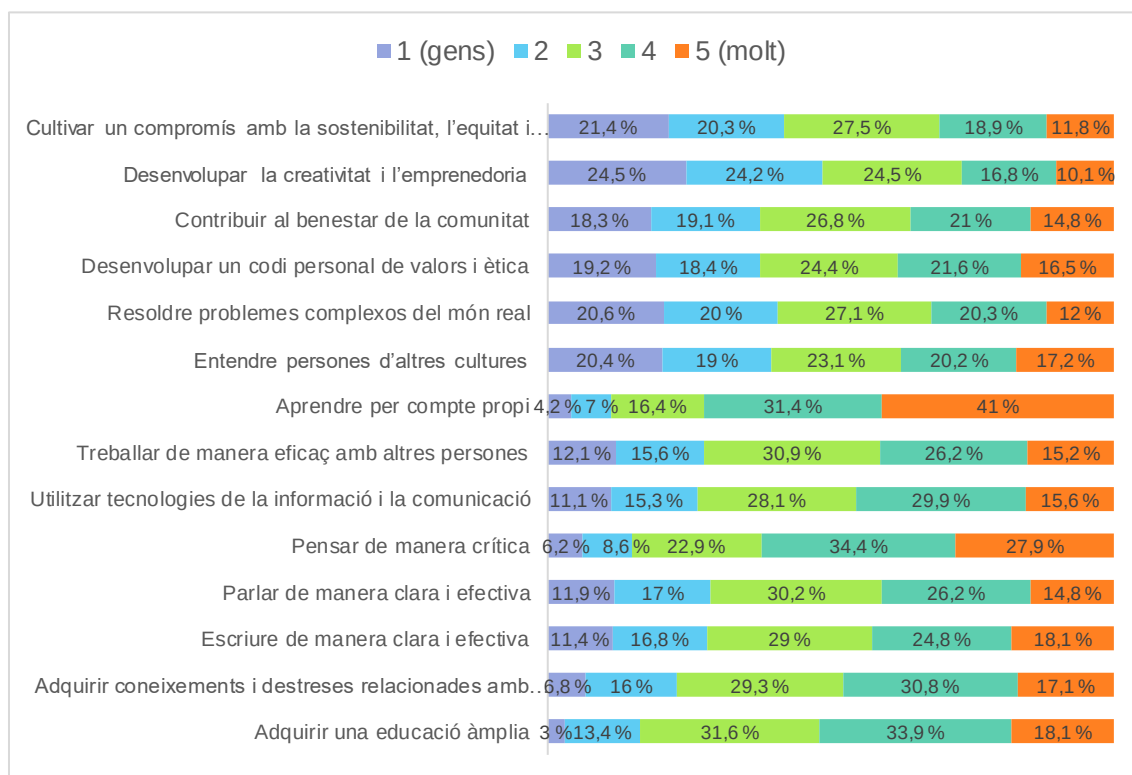
Figura 30*Èmfasi de la UB sobre diferents activitats*

L'experiència universitària i el desenvolupament de competències

Entre les experiències universitàries que l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant considera com a molt o bastant beneficioses destaca el foment de l'aprenentatge autònom (72,4%). Altres competències altament apreciades inclouen el pensament crític (62,3%), l'obtenció d'una formació integral (52%), l'adquisició de coneixements i habilitats laborals (47,9%), i l'ús efectiu de tecnologies de la informació i comunicació (45,5%). D'altra banda, l'experiència universitària ha contribuït menys al desenvolupament de la creativitat i l'emprenedoria, amb només un 26,9% de valoració positiva.

Figura 31

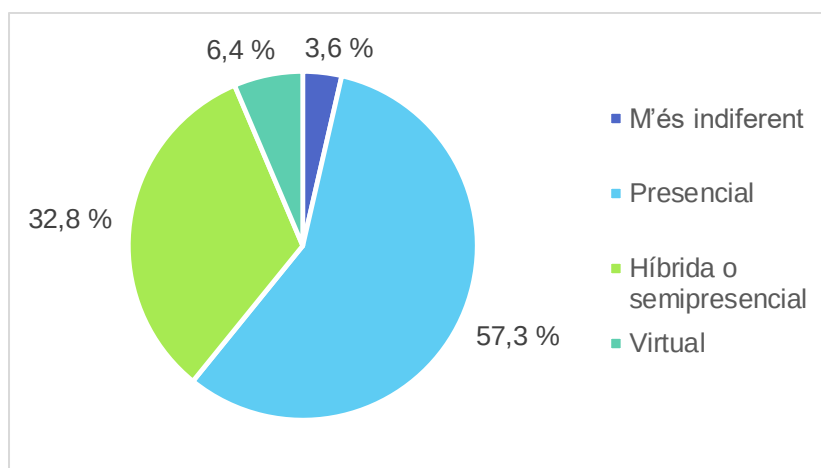
Contribució de l'experiència universitària al desenvolupament de competències

Modalitat i qualitat de la docència

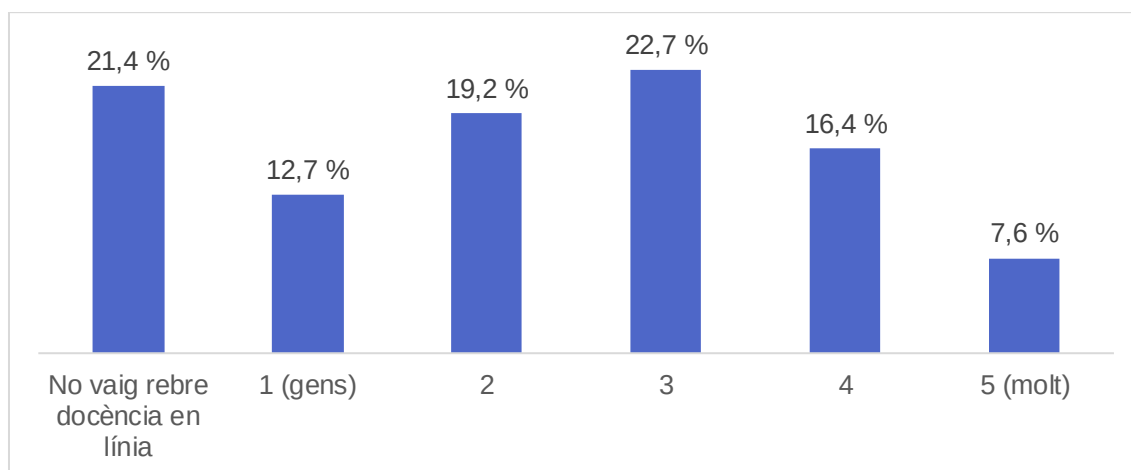
En general, l'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant (no aplicable al doctorat) prefereix un format de docència presencial (57,3 %), per sobre de les classes híbrides (32,8 %) o virtuals (6,4 %).

Figura 32
Preferència sobre les modalitats docents

Excloent un 21,4 % de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant que no va tenir experiència amb la docència virtual, les valoracions sobre el període d'ensenyament remot són força homogènies entre la resta dels estudiants. Un 31,9 % qualifica l'experiència com a gens o poc satisfactòria, mentre que un 24 % la valora de manera molt o força positiva.

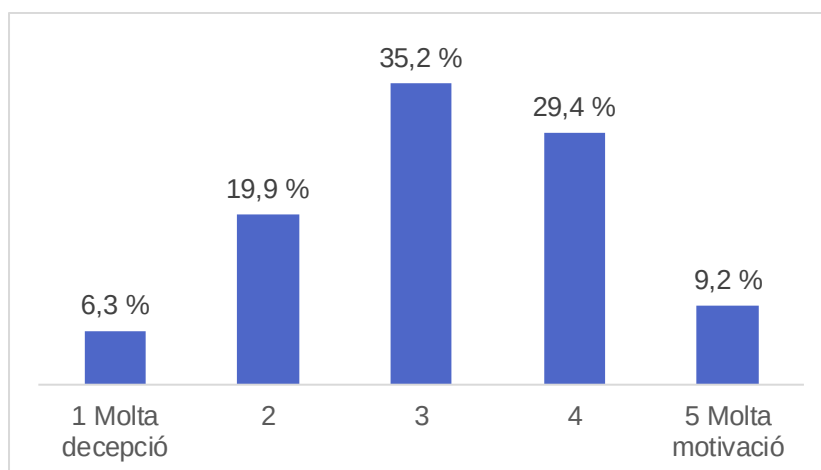
Figura 33
Satisfacció amb la docència en línia rebuda durant el confinament

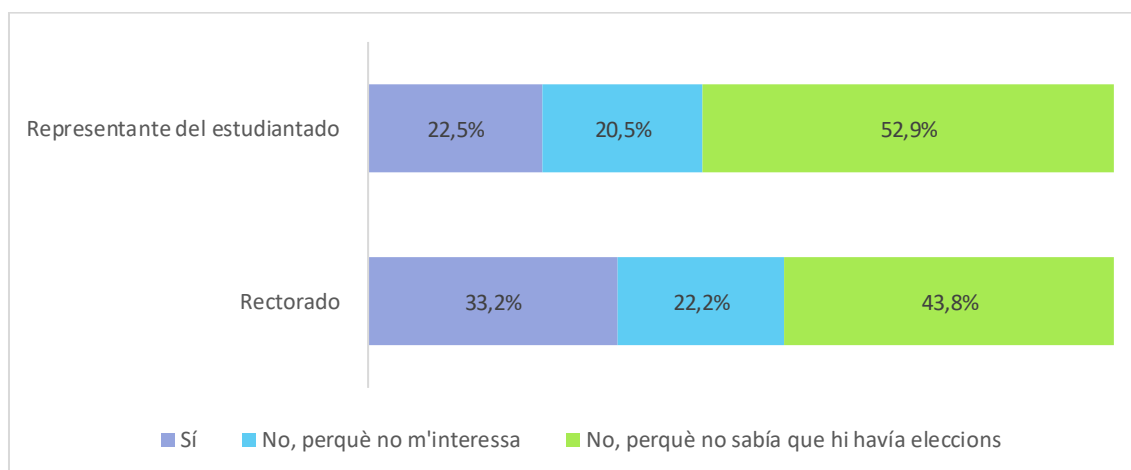
2.4. Pertinença, compromís i participació

Satisfacció amb l'experiència universitària

Un 38,6 % de l'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant valora l'experiència universitària com a força positiva o molt positiva, mentre que un 35,2 % la qualifica amb un grau moderat de satisfacció. A més, és important destacar que les valoracions extremes, com molta decepció i molta motivació, es presenten amb menys freqüència, de manera que representen només un 6,3 % i un 9,2 %, respectivament.

Figura 34*Satisfacció amb la docència en línia rebuda durant el confinament***Participació política**

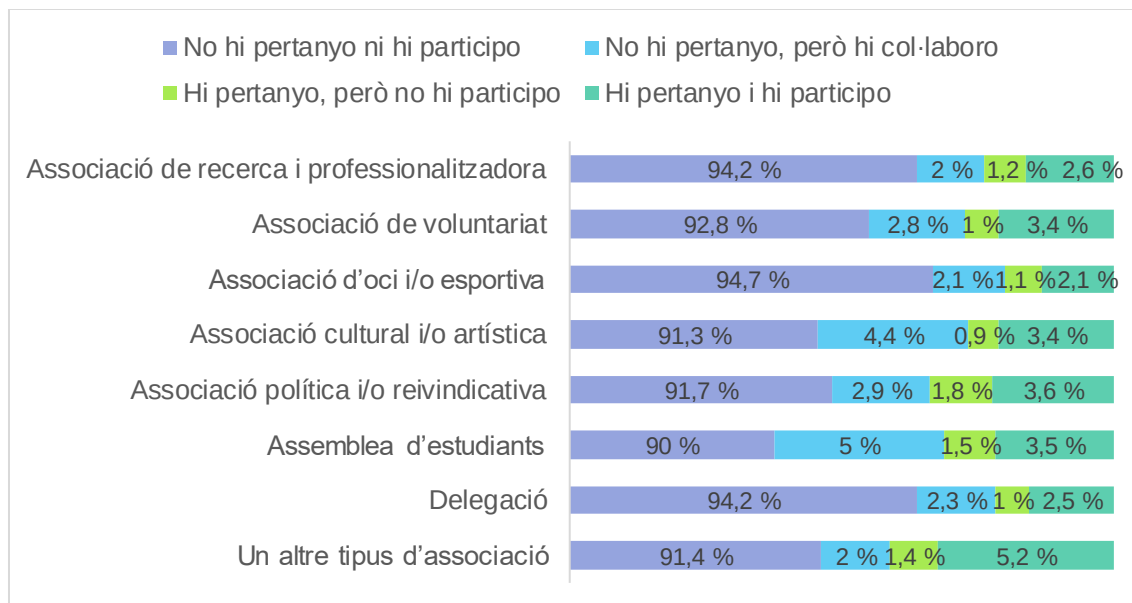
Un 33,4% de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant declara haver participat en les eleccions a rectorat. Dels no participants, un 22,4% no va votar per desinterès, mentre que un 44,2% no ho va fer per desconeixement de la celebració de les eleccions. Ara bé, en les eleccions per a representant estudiantil, la participació va ser encara menor, amb només un 25,8% que afirma votar en aquestes eleccions. En aquest cas, el desinterès va ser lleugerament inferior (20,7%), però es va registrar un augment en el percentatge d'estudiants que no van votar per falta de coneixement sobre les eleccions, arribant a un 53,5%.

Figura 35*Votació en les eleccions al Rectorat i representants de l'estudiantat***Altres formes de participació universitària**

La participació de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant en altres activitats d'implicació estudiantil és notablement baixa. Més d'un 90% declara no participar en cap activitat d'aquest tipus. Els resultats en relació amb altres formes de participació són: un 3,6% s'involucra en associacions de caràcter polític i/o reivindicatiu; un 3,5% assisteix a assemblees estudiantils; un

3,4% participa en associacions culturals i/o artístiques; i un altre 3,4% es dedica a activitats de voluntariat.

Figura 36
Participació en altres espais

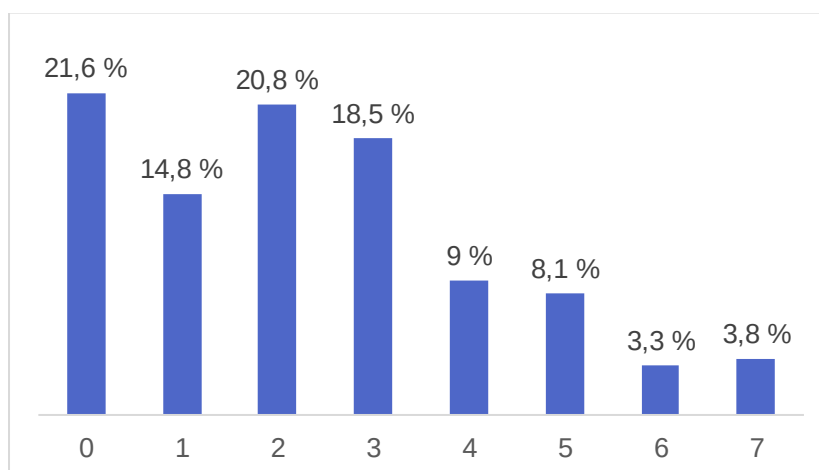

2.5. Salut i hàbits saludables

Activitat física o esportiva

La majoria de l'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant fa alguna activitat física o esportiva durant almenys trenta minuts, dues o tres vegades per setmana, cosa que representa un 39,3 % del total. Tot i això, hi ha un 21,6 % dels estudiants que afirmen que no practiquen mai cap tipus d'activitat física o esportiva.

Figura 37
Freqüència setmanal d'activitat física o esportiva

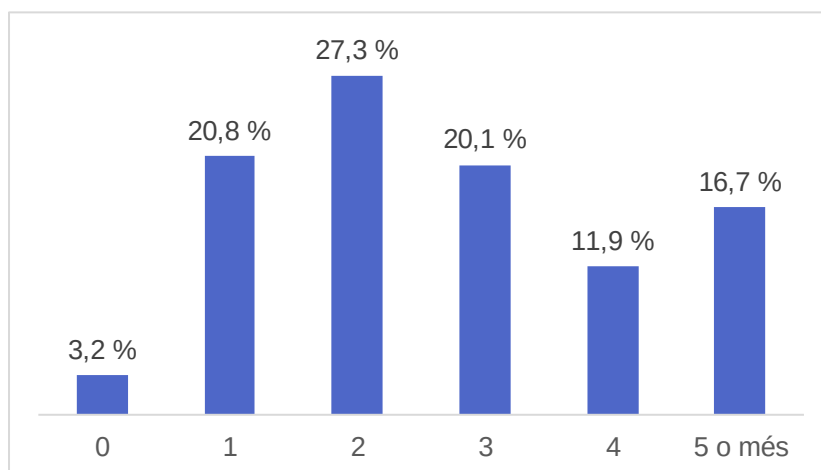

Consum de fruita i verdura

La majoria de l'estudiantat amb discapacitat o alguna condició limitant consumeix fruites i verdures entre una i tres vegades al dia, cosa que correspon a un 68 % del total. Així mateix, convé remarcar que un 16,6 % consumeix aquests aliments cinc cops o més al dia.

Figura 38

Freqüència diària de consum de fruita o verdura

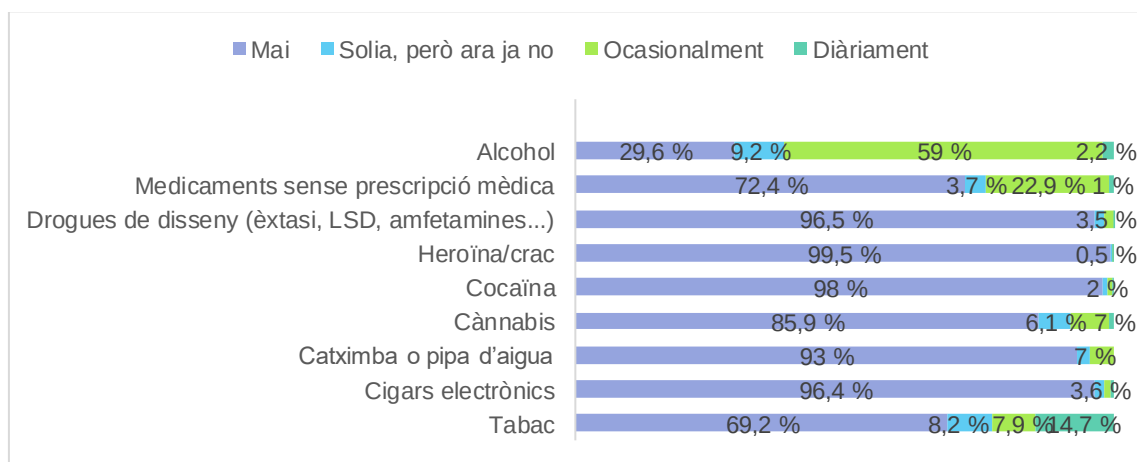

Consum de substàncies

Entre els estudiants amb discapacitat o una condició limitant, un 59 % consumeixen alcohol de manera ocasional. Tot i que la majoria no consumeix altres substàncies, és rellevant destacar que un 22,9 % consumeix medicaments sense prescripció mèdica de manera ocasional i un 14,7 % declara que fuma tabac diàriament.

Figura 39

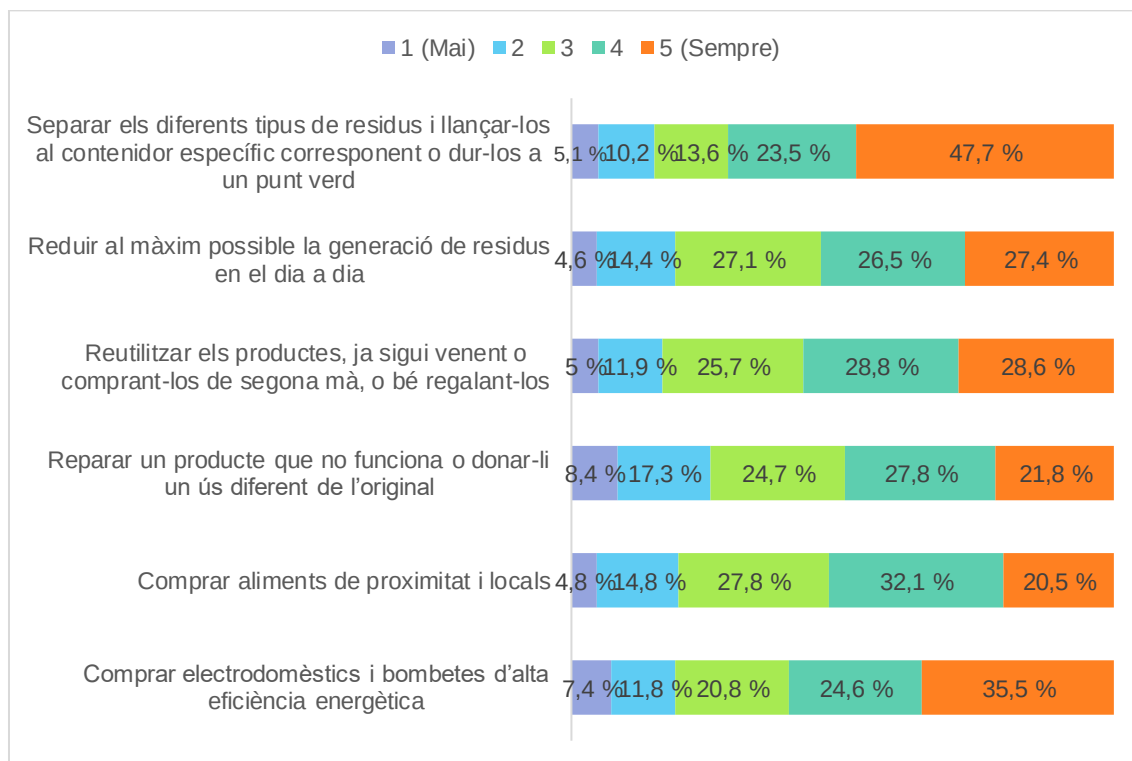
Consum de substàncies estupefaents

Hàbits sostenibles

Entre els estudiants amb discapacitat o alguna condició limitant, un 70,1 % afirma que separa sempre o molt sovint els diferents tipus de residus. A més, un 53,9 % intenta reduir al màxim la generació de residus en el seu dia a dia sempre o molt sovint, mentre que tan sols un 4,6 % mai no ho considera. També es pot subratllar que un 60 % compra electrodomèstics i bombetes d'alta eficiència energètica sempre o molt sovint.

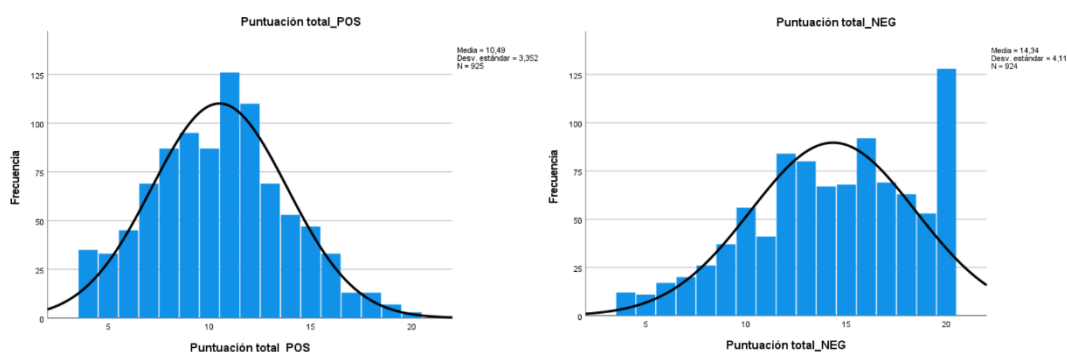
Figura 40
Hàbits sostenibles

Salut mental

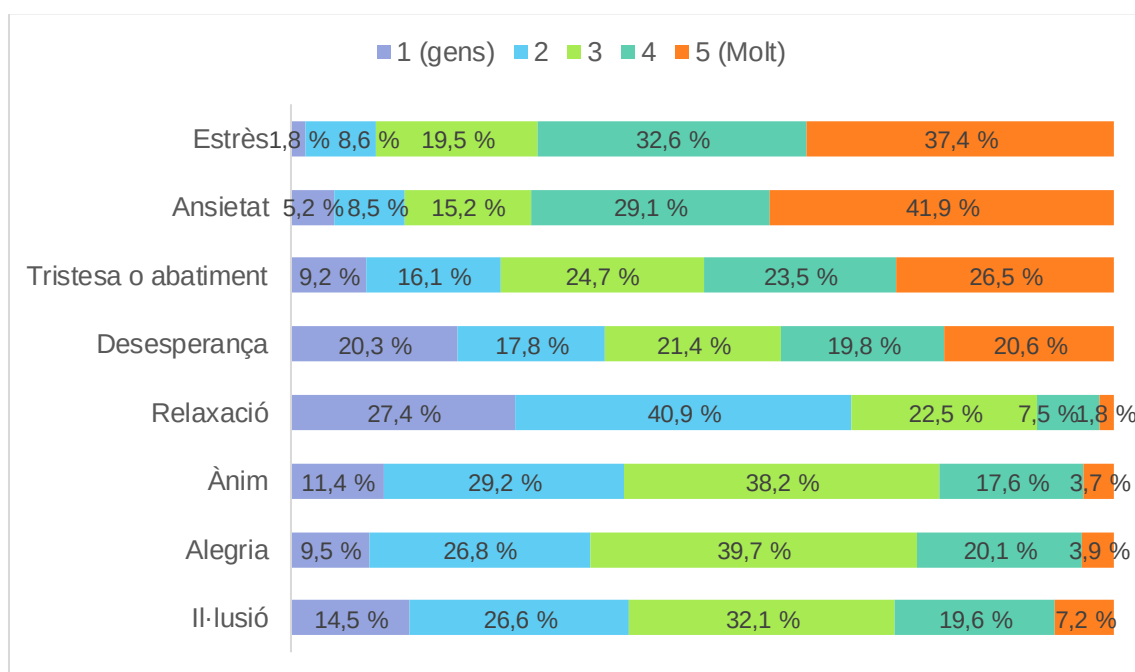
En les puntuacions totals sobre emocions actuals, destaca que la mitjana de les emocions desagradables ($M = 14,34$; $SD = 4,11$) és superior a les agradables ($M = 10,49$; $SD = 3,352$). A més, s'observa que, encara que les emocions agradables tendeixen a presentar una intensitat similar, les emocions desagradables mostren una variabilitat més gran en la intensitat.

Figura 41
Histograma d'emocions agradables i desagradables

Quant a les emocions agradables, la il·lusió és la més prevalent, ja que l'experimenten amb més freqüència (bastant o molta) un 26,7 % dels participants en l'enquesta. En contrast, en l'àmbit de les emocions desagradables, l'ansietat sobresurt com la més comuna, ja que afecta a un 70,9 % dels enquestats, seguida de l'estrès (70%). Cal remarcar, així mateix, que les emocions desagradables predominen, en comptes de les agradables.

Figura 42
Emocions

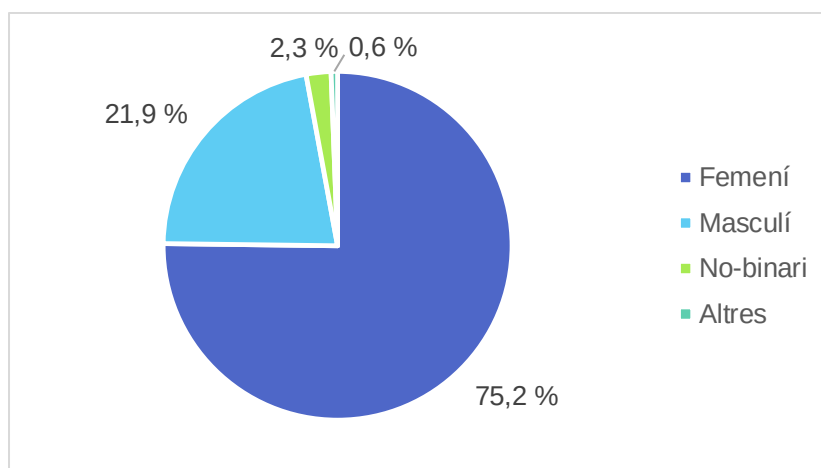

2.6. Dades sociodemogràfiques

Gènere

L'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant és majoritàriament del gènere femení, amb un 75,2 % enfront d'un 21,9 % del gènere masculí.

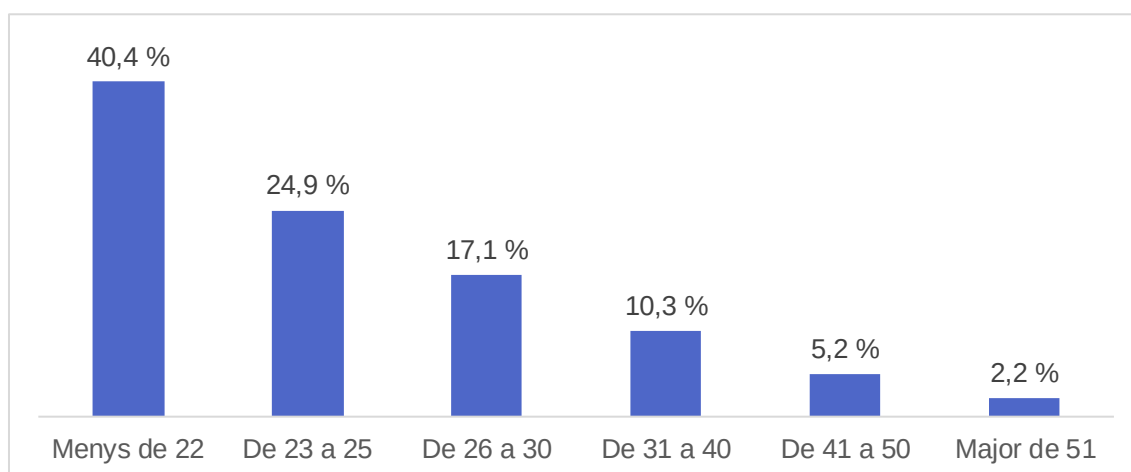
Figura 43
Distribució de gènere

Edat

La majoria de l'estudiantat amb discapacitat o una condició limitant es troba entre els dinou i els vint-i-dos anys (40,4 %). La moda és de vint-i-dos anys, i la mitjana, de 26,07 anys.

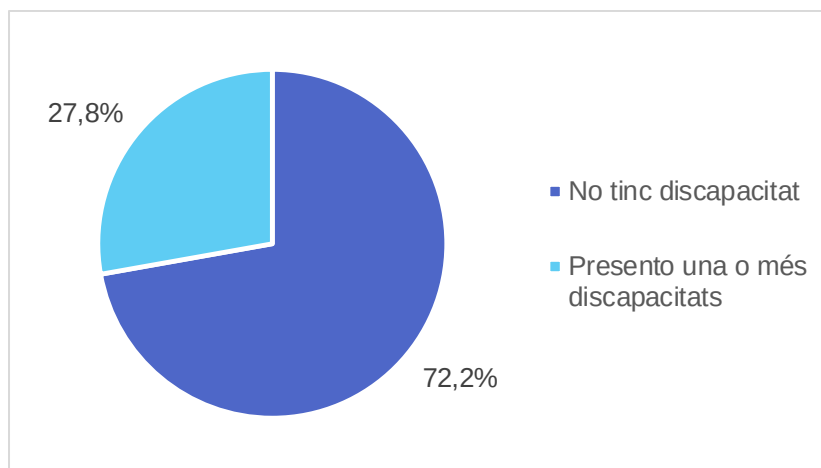
Figura 44
Edat

Discapacitat o condició que afecta les activitats d'aprenentatge, la feina o la vida

En l'estudi fet a partir de la CViE-UB, un 72,2 % dels estudiants participants van informar que no posseïen cap discapacitat o condició limitant. D'altra banda, un 27,8 % dels enquestats ($n = 926$) va afirmar que tenien almenys una discapacitat o condició limitant. Aquest informe s'enfoca específicament a perfilar les característiques d'aquesta darrera mostra d'estudiants, que van declarar que tenien almenys una de les discapacitats o condicions limitants enumerades en les múltiples respostes de la pregunta 51 del qüestionari de la CViE-UB.

Figura 45
Presència de discapacitat o condició limitant

Entre l'estudiantat que reporta tenir alguna discapacitat o condició limitant, almenys un 62,1 % indica que és de tipus psicològic, cosa que representa la majoria d'aquestes condicions.

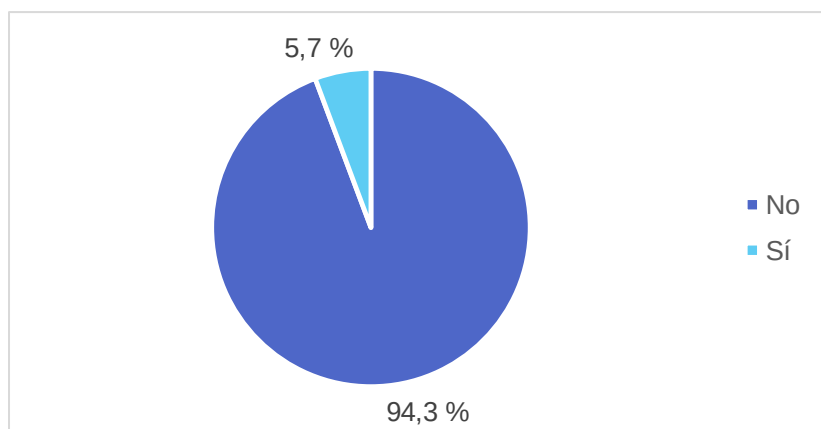
Taula 4
Tipus de discapacitat o condició limitant

Tipus de discapacitat o condició limitant	
Psicològica	62,1 %
Per malaltia crònica	17,9 %
Sensorial	11,4 %
D'aprenentatge	11,2 %
D'altres	10,4 %
Cognitiva	9,3 %
Física	5,6 %

Fills

Un 94,3 % de l'estudiantat amb discapacitat o alguna condició limitant va indicar que no tenia fills.

Figura 46
Fills

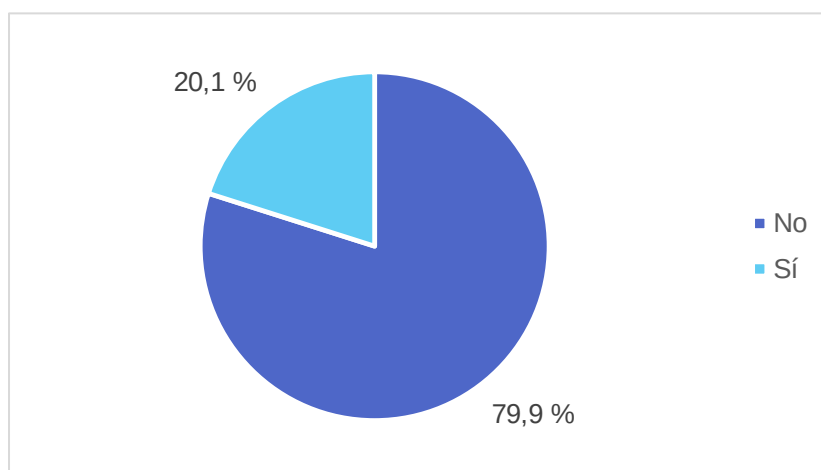

Responsabilitats familiars

Un 79,9 % de l'estudiantat amb alguna discapacitat o condició limitant va indicar que no tenia altres responsabilitats familiars, davant d'un 20,1 % que sí que les presentava.

Figura 47

Responsabilitats familiars

Estudis dels referents familiars

Quant al nivell educatiu del referent familiar 1, un 48,9% declara haver assolit estudis superiors (cicles formatius de grau superior [ISCED 5], grau [ISCED 6], màster [ISCED 7] i doctorat [ISCED 8]), mentre que un 16,4% indica que ha completat estudis de nivell mitjà (estudis secundaris no obligatoris [ISCED 3]) i un 34% estudis de nivell baix (estudis secundaris obligatoris [ISCED 2], primaris [ISCED 1] i sense estudis).

Pel que fa al referent familiar 2, un 36,8% declara tenir estudis superiors (cicle formatiu de grau superior [ISCED 5], grau [ISCED 6], màster [ISCED 7] i doctorat [ISCED 8]), un 15,7% indica que compta amb estudis mitjans (estudis secundaris no obligatoris [ISCED 3]) i un 43,7% amb estudis de nivell baix (estudis secundaris obligatoris [ISCED 2], estudis primaris [ISCED 1] i sense estudis).

Figura 48
Estudis dels referents familiars 1 i 2

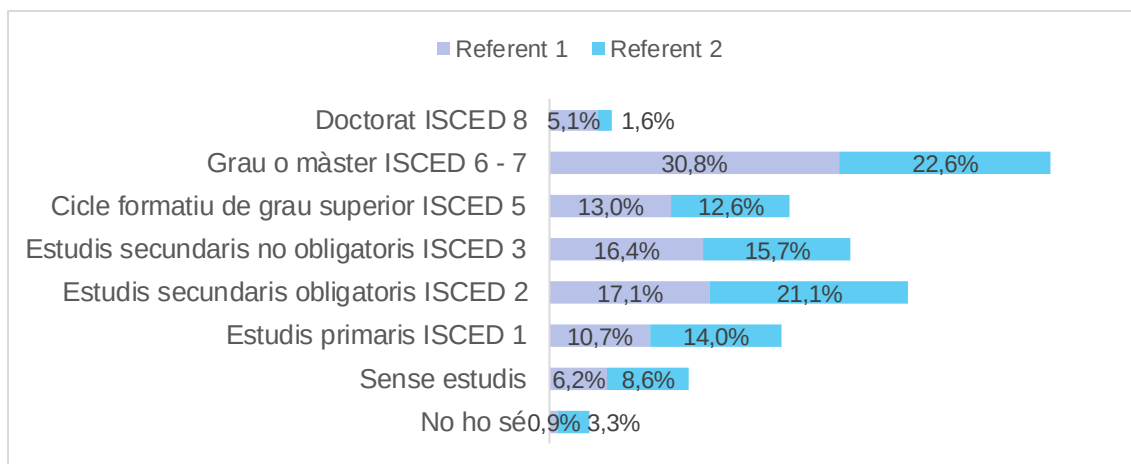

Figura 49
Classificació segons el nivell d'estudis del referent familiar 1

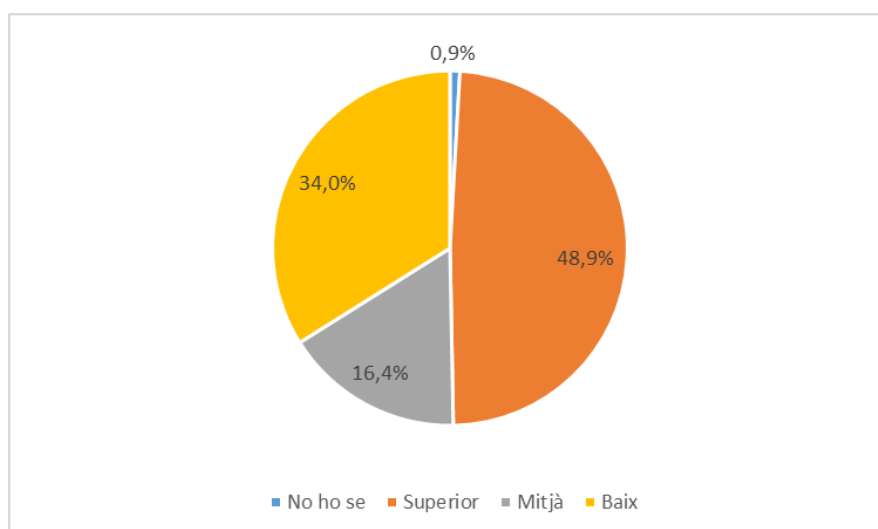
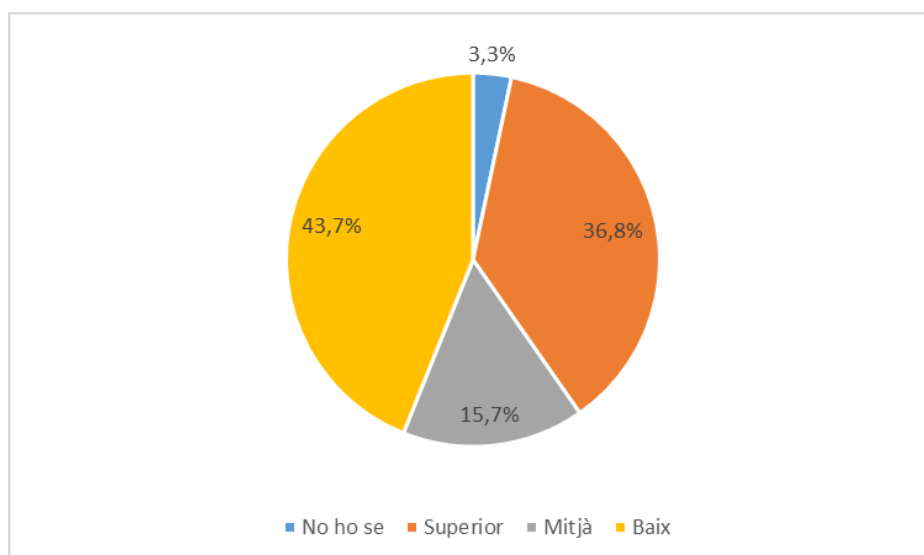

Figura 50

Classificació segons el nivell d'estudis del referent familiar 2

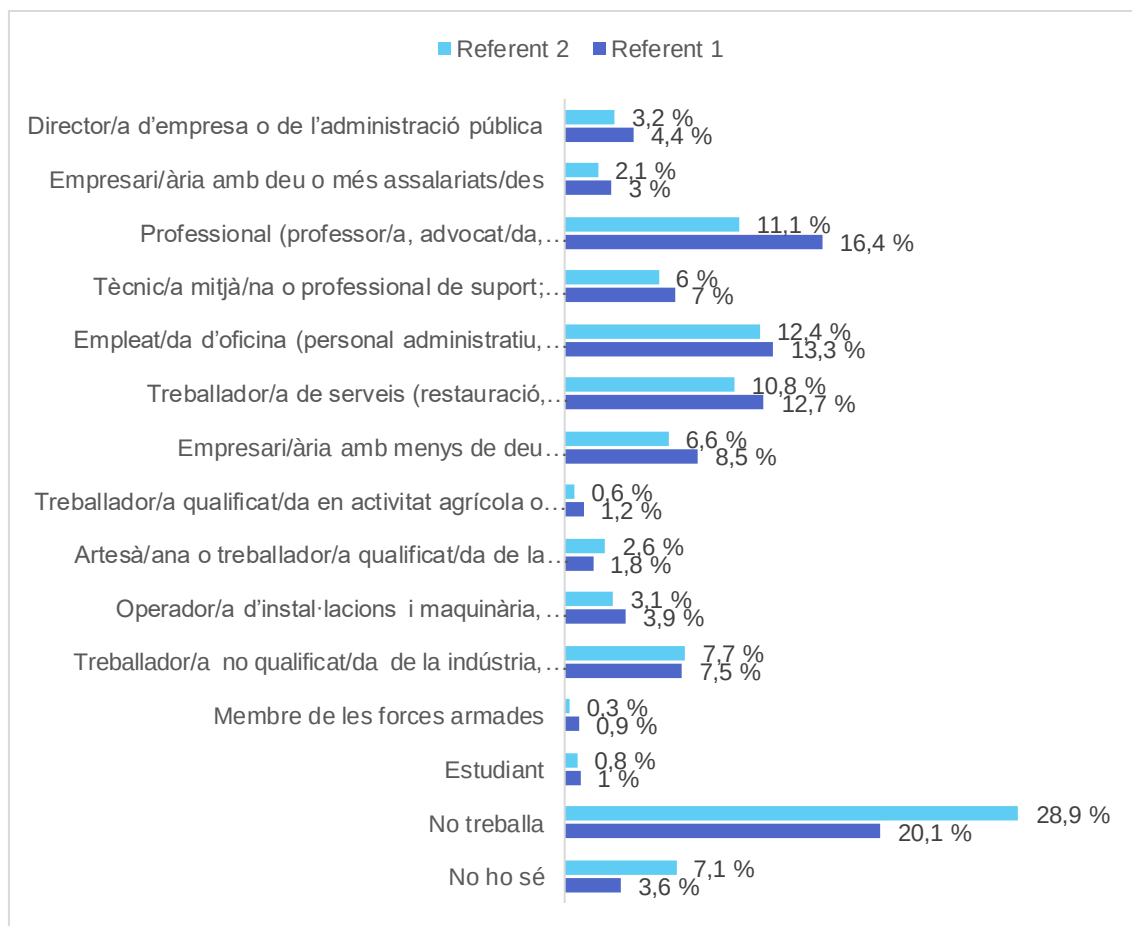
Ocupació dels referents familiars

Les preguntes 56 i 57 de resposta múltiple sobre l'ocupació professional dels referents familiars de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant ofereixen els resultats següents:

Pel que fa a l'ocupació del referent 1, la categoria més representativa és la que no treballa, amb un 20,1 %. Els segueixen els professionals, amb un 16,4 %, i els empleats d'oficina, amb un 13,3 %.

En el cas del referent 2, un 28,9 % pertany a la categoria que no treballa, la qual és la més nombrosa. A continuació, hi ha els empleats d'oficina, amb un 12,4 %, i els professionals, amb un 11,1 %.

Figura 51
Categories d'ocupació dels referents 1 i 2

4. 3. CONCLUSIONS

En el panorama actual de l'educació superior, els estudiants s'enfronten a diferents reptes que impacten en el desenvolupament acadèmic i el benestar personal, especialment en el cas dels que tenen alguna discapacitat o bé condicions limitants. L'informe ESTUDIANTAT AMB UNA DISCAPACITAT O CONDICIÓN LIMITANT ofereix una mirada descriptiva sobre les experiències de vida i d'estudi dels estudiants de la UB que recorren l'àmbit acadèmic amb aquestes circumstàncies particulars. Utilitzant les dades recollides per l'enquesta CViE-UB, s'ha explorat la realitat d'aquest col·lectiu i, en el procés, se n'han destacat les característiques distintives.

A continuació, s'exposen algunes conclusions derivades d'aquest estudi sobre el perfil dels estudiants amb discapacitat o alguna condició limitant. Aquestes conclusions no només busquen donar llum sobre les seves experiències i necessitats, sinó també estimular el debat i suggerir àrees d'intervenció. L'objectiu és millorar-ne la trajectòria educativa i proporcionar-li el suport necessari per a les seves aspiracions acadèmiques, professionals i personals.

1. La majoria de l'estudiantat amb alguna discapacitat o condició limitant és de nacionalitat espanyola, de gènere femení, i es troba en el rang d'edat de divuit a vint-i-dos anys, amb un predomini de l'edat de vint-i-dos anys. La discapacitat o condició limitant més comuna en aquest col·lectiu és la de tipus psicològic.
2. Sol residir al municipi o la ciutat d'origen, convivint amb un o més familiars. Es mostra molt satisfet amb l'al·lotjament, depèn econòmicament de la família o la parella, i l'al·lotjament, el servei telefònic i la matrícula són les principals despeses seves que cobreixen terceres persones.
3. La majoria compagina els estudis amb feines de fins a quinze hores setmanals, principalment per motius d'independència i per cobrir despeses personals. Això no obstant, l'ocupació generalment no està relacionada amb el seu camp d'estudis.
4. Afirma que té un coneixement ampli sobre el contingut i les oportunitats laborals relacionats amb la seva titulació, i manté expectatives altes respecte de l'ocupabilitat i la rellevància dels estudis per contribuir en la societat i desenvolupar habilitats pràctiques. Tanmateix, percep mancances en l'èmfasi que la universitat posa en el seu desenvolupament personal, professional i social.
5. Manté hàbits d'activitat física moderats i un consum regular de fruites i verdures. Tot i això, un alt percentatge reconeix que ocasionalment consumeix medicaments sense prescripció mèdica i alcohol i, així mateix, admet alts nivells d'estrès i ansietat, la qual cosa reflecteix enormes desafiaments que cal abordar quant a la inclusió social i el benestar emocional d'aquest col·lectiu. Els graus elevats d'estrès i ansietat, sumats al consum ocasional de medicaments sense prescripció, posen de manifest la necessitat de treballar per aconseguir un entorn universitari que fomenti tant la salut mental com el benestar físic.

6. Informa que un alt percentatge dels seus referents familiars, tant 1 com 2, no estan ocupats laboralment, cosa que probablement n'agreuja les dificultats econòmiques i, fins i tot, pot constituir un factor de pes que impulsa els estudiants amb discapacitat o una condició limitant a buscar feina remunerada per cobrir les despeses personals.

Com a reflexió final, el perfil de l'estudiantat amb discapacitat o condició limitant també posa en relleu l'existència d'interseccionalitats entre diverses formes de discriminació, que és necessari abordar des de la política universitària, com és ara la intersecció entre discapacitat i gènere, l'origen sociofamiliar, i l'encavalcament de diverses condicions limitants, entre d'altres. La importància d'incidir en mesures de polítiques d'inclusió educativa continua sent un gran desafiament en l'educació superior. En aquest sentit, la dimensió social de l'espai europeu d'educació superior (EEES) emfatitza la necessitat de reforçar els programes de suport per facilitar les trajectòries educatives dels col·lectius amb més vulnerabilitat. D'altra banda, l'Estatut de l'estudiant universitari posa l'accent en els drets i els deures, l'accés, l'aprenentatge i la formació integral, i la participació i representació de l'estudiantat universitari, i cobra una rellevància significativa l'atenció específica als estudiants amb necessitats educatives especials derivades de la discapacitat. S'entreveu la voluntat clara de l'Estatut per establir les bases per afavorir un escenari real d'educació inclusiva, accessibilitat universal, suports formatius, igualtat d'oportunitats i no-discriminació per raó de la discapacitat.

Tot això s'ha vist reforçat recentment mitjançant el Reial decret 822/2021, de 28 de setembre pel qual s'estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment per assegurar-ne la qualitat, i la nova Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari (LOSU). Aquest nou marc normatiu hauria de ser una palanca important per avançar de manera substantiva a millorar l'accés, la trajectòria i els resultats i, per tant, les condicions de vida i d'estudi de l'estudiantat amb capacitats diferents, que veu la trajectòria universitària condicionada per diverses circumstàncies limitants, a fi d'afavorir l'equitat participativa i la igualtat d'oportunitats educatives en l'educació superior. Superar la contradicció entre els marcs normatius que emfatitzen l'educació inclusiva, d'una banda, i l'exercici real dels drets dels ciutadans amb alguna discapacitat o condició limitant, de l'altra, ha de ser necessàriament un desafiament que cal abordar actualment per aconseguir l'avenç cap a una igualtat real i efectiva en el conjunt de la societat.